

Kuusiolinna Terveys
Pihlajalinna

KOULU-JA OPISKELUTERVEYDENHUOLLON TOIMINTAOHJELMA

Sosiaalipalvelut/perhepalvelut

Kuusiolinna Terveys Oy

16.1.2020/kh

JOHDANTO

Tämän toimintaohjelman työstämiseen ovat osallistuneet kaikki Kuusiolinna Terveys Oy:n kouluterveydenhuollossa toimivat työntekijät. Tavoitteena on ollut yhtenäistää alueen kouluterveydenhuollon käytäntöjä. Vastaavanlaisia runko-ohjelmia/toimintasuunnitelmia on valmisteltu myös äitiys- ja perhesuunnitteluun sekä lastenneuvolatoimintaan.

Toimintaohjelman pohjana on ollut valtakunnallinen kouluterveydenhuollon suositus vuodelta 2002, opiskeluterveydenhuollon suositus sekä 1.7.2009 voimaan tullut asetus neuvola-, koulu ja opiskeluterveydenhuollosta sekä ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. Tässä asetuksessa veloitetaan kunnat ja/tai kuntayhtymät tekemään toimintaohjelma, minkä tulee sisältää kaikki ikäryhmät ja palvelut kattava saumaton kokonaisuus yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. 1.8.2014 astui voimaan laki oppilas- ja opiskeluhuollosta. Laki toi lisävelvoitteita myös koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon ja muutoksia koulujen oppilashuoltotoimintaan. STM ja THL seuraavat asetuksen ja lakien toimeenpanoa järjestelmällisesti ja säännöllisesti. Läänin alueella seuranta tekee aluehallintovirasto. Kunnat ovat saaneet valtiosuoksien korotuksen, jotta asetuksen veloitteet voidaan toteuttaa mm. henkilöstöressurssien osalta. Tämä toimintaohjelma voidaan myös sisällyttää osaksi lastensuojelulain edellyttämää suunnitelmaa lasten- ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Suunnitelman tulee hyväksyä kunnan kansanterveystyöstä vastaava luottamuselin.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon perustehtävänä on edistää jokaisen koululaisen mahdollisimman tervettä kasvua ja kehitystä, hyvää oloa ja toimintakykyä sekä siten luoda pohjaa terveelle aikuisuudelle. Tavoitteena on ennaltaehkäistä sairauksien syntymistä ja ohjata oppilasta hoitoon mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä tukea oppilaan omaa vastuuta omasta terveydestään.

Olemme halunneet omalta osaltamme olla kehittämässä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa Kuusiolinna Terveys Oy:ssä ja näin samalla tuoda esille sen, kuinka tärkeää ennaltaehkäisevätyö on lasten ja nuorten parissa. Hyvinvoivista lapsista kasvaa hyvinvoivia aikuisia. Tässä yhteistyö eri sektoreiden kanssa on erityisen tärkeää, siksi pyrimme tekemään tiivistä yhteistyötä vanhempien, opettajien, eri ammattikuntien ja vapaaehtoisjärjestöjen kanssa.

SISÄLLYS

1. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa ohjaava lainsäädäntö	4
2. Siirtymävaihe lastenneuvolasta kouluterveydenhuoltoon sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävät	5
3. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstö, työvoiman tarve ja työtilat	5
4. Monialainen yhteistyö, erityisentuen tarve ja oppilashuolto	12
5. Potilasasiakirjat, kirjaaminen sekä tilastointi	14
6. Alaluokkien runko-ohjelma	19
7. Yläluokkien runko-ohjelma	23
8. Erikoistutkimukset kouluterveydenhuollossa	26
9. Opiskeluterveydenhuolto	27
10. Terveystarkastukset kutsuntoja varten	31
11. Erikoistutkimukset opiskeluterveydenhuollossa	32
12. Suun terveydenhuolto koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa	33
13. Fysioterapia koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa	37
14. Koulu- ja opiskeluyhteisön työolosuhteiden selvittäminen	38
15. Kirjallisuutta ja www.sivuja	39

Liitteet 1-7

1. KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLTOA OHJAAVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa ohjaa useita eri lakeja. Keskeisempiä lakeja ovat kansanterveyslaki (66/19729, kansanterveysasetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta(380/2009), oppilas- ja opiskeluhuoltolaki (1.8.2014) terveydenhoitolaki(30.12.2010/13266), laki potilaan asemasta ja oikeuksista, lastensuojelulaki, tartuntatautilaki sekä perusopetuslaki.

Terveydenhuoltolain ja oppilas- ja opiskeluhuoltolain mukaan oppilaitoksen sijaintikunta vastaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota opetukseen tai koulutukseen osallistumien edellyttää maksuttomasti. Opiskeluterveydenhuolto on opiskelijalle maksutonta lukuun ottamatta yli 18- vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Oppilaitoksen sijaintikunta vastaa myös psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä oppilaille heidän kotipaikastaan riippumatta.

Koulutuksen järjestäjän on myös huolehdittava siitä, että opiskeluhuollon tehtäviä suorittavien käytössä on sellaiset tietojenkäsittelypalvelut, jotka mahdollistavat tehtävissä syntyvien tietojen asianmukaisen käsittelyn ja tallentamisen erillisiin ammattihenkilöiden käyttöä varten ylläpidettäviin opiskeluhuollon osarekistereihin.

Oppilas- ja opiskeluhuoltolain 17§ mukaan terveydenhoitajan työaika koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on järjestettävä siten, että opiskelija voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys opiskeluterveydenhuoltoon. Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä terveydenhoitolain 51 § mukaisesti.

2. SIIRTYMÄVAIHE LASTENNEUVOLASTA KOULUTERVEYDENHUOLTOON SEKÄ KOULU-JA OPISKELUTERVEYDENHUOLLON TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on jatkumoa lastenneuvolatyölle. Lapsi ja hänen perheensä siirtyvät kouluterveydenhuollon piiriin lastenneuvolasta koulun alkaessa 6-7-vuotiaana. Vanhempien luvalla lasten tiedot siirtyvät sähköisesti Effica-tietojärjestelmän kautta kouluterveydenhuollon käyttöön. Tarpeen mukaan voidaan järjestää moniammatillisia yhteispalavereita vanhempien ja lapsen kanssa, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi koulunkäynnin tukemiseksi.

Terveydenhuoltolain mukaisilla koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla

- edistetään ja seurataan oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta
- edistetään ja seurataan opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä
- tunnistetaan opiskelijoiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin

Lisäksi kouluterveydenhuollossa tuetaan vanhempien ja huoltajien hyvinvointia ja kasvatustyötä. Opiskeluterveydenhuolto sisältää opiskelijan terveyden – ja sairaanhoitopalvelut, jotka on järjestettävä yhtenäisenä kokonaisuutena.

3. KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLLON HENKILÖSTÖ, TYÖVOIMAN TARVE JA TYÖTILAT

Kuusiolinna Terveys OY:n koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kehittämisestä vastaa perhepalveluissa neuvola sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa toimiva palveluvastaava yhdessä asiantuntija lääkäreiden sekä sosiaalipalveluiden palvelujohtajan kanssa.

Stakesin ja STM:n suositusten mukaan asetus ei sisällä ammattihenkilöiden henkilöstömitoitusta vaan ne sisältyvät vuosina 2002-2006 julkaistuihin oppaisiin. Kouluterveydenhuollon henkilöstösuositus on 600 oppilasta terveydenhoitajaa kohti. Jos lääkäri toimii kokopäiväisesti kouluterveydenhuollossa ja vastaa osittain myös oppilaiden sairaanhoidosta, voi oppilasmäärä olla enintään 2100. THL:n terveystarkastuksia koskevan oppaan mukaan työntekijää kohti suositeltua oppilasmäärää vähennetään, jos työntekijöiden vastuulla on eri kouluja tai oppilaissa on paljon erityistä tukea vaativia, esim. erityisoppilaita tai maahanmuuttajia. Erityiskoulun ja erityisluokan oppilaat tarvitsevat noin kolme kertaa keskimääräistä enemmän aikaa terveydenhoitajalta ja lääkäriltä.

Opiskeluterveydenhuollon työvoimatarve STM:n suosituksen mukaan on terveydenhoitajaa kohden 600- 800 opiskelijaa toisella asteella ja 800-1000 opiskelijaa korkea-asteella. Suositus kokopäiväistä lääkäreitä kohden on 2500-3000 opiskelijaa.

ALAVUS

Alavudella toimii kouluterveydenhuollossa 2 terveydenhoitajaa ja opiskeluterveydenhoidossa 0,7 terveydenhoitajaa. Koulu- ja opiskelulääkäri on käytettävissä 3-4 päivää viikossa.

Kirkkomännikön koulussa on nykyaikaiset kouluterveydenhoitotilat, joissa työskentelee säännöllisesti alaluokkien ja yläluokkien/lukion terveydenhoitajan lisäksi koululääkäri ja koulukuraattori. Tosin äänieristys huoneissa ei ole riittävän hyvä, sillä puhe kuuluu huoneista lävitse äänieristysovista huolimatta. Tilat ovat tämän hetken tarpeisiin jääneet myös riittämättömiksi: psykologille, kuraattorille ja fysioterapeutille ei ole omaa tilaa, vaan jokainen vuorollaan antaa omaa huonettaan heidän käyttöönsä.

Sulkavan koululla terveydenhoitaja ja lääkäri ovat tehneet tarkastuksia monistamo/varastossa, missä on tietokoneyhteys. Tilassa oleva verkkokaappi aiheuttaa taustamelua. Tilassa on myös huono äänieristys(vieressä opettajanhuone). Toinen mahdollisuus tehdä tarkastuksia on käsityöluokka, mutta sielläkin kuulontutkimusta häiritsee ilmastointilaitteen hurina. Tilana kuitenkin parempi kuin monistamo/varasto.

Alavuden aseman koululla terveydenhoitajan ja lääkärin työtila on vaihtunut syksyllä 2017 entiseen keittiön tilaan, jonka vieressä on myös huone, jota voidaan käyttää kouluterveydenhuollon tarpeisiin. Tilaan on tulossa remonttia, jossa poistetaan keittiökalusteet, jotta toisessa huoneessa oleva tutkimuspöytä voitaisiin siirtää terveydenhoitajan/lääkärin työtilaan. Lisäksi jos tilalle saadaan pieni käsienpesuallas ja sopivat kalusteet, tilasta on mahdollisuus saada melko toimiva. Ongelmana on ovi, joka ei eristä ääntä lainkaan ja odotus tila on heti oven ulkopuolella. Tilaan siirretään remontin yhteydessä lukollinen kaappi hoitotarvikkeita varten.

Länsipuolen koulussa terveydenhoitajan ja lääkärin tilana toimii tietokoneluokka, missä ei ole vesipistettä ja tietokonekeskus pitää hurisevaa ääntä. Tietokone yhteys toimii lääkäritilassa, mutta th:n tarkastustilassa ei toimi ja siellä on vesipiste. Huoneessa on huono ilmanvaihto. Tietokoneyhteyden toimiessa (ei toimi aina) th ja lääkäri on voinut tehdä tarkastuksia myös koulun toisessa rakennuksessa eskariluokan vieressä. Tilan käyttöä on myös soviteltava mm. valinnaisaineryhmien kanssa, koska sinne on rakennettu keittiötila. Äänieristys on? Tila olisi toimivampi kuin tietokoneluokka, mutta tietokoneyhteyden epävarmuus ja tilan muu käyttö ei aina anna siihen mahdollisuutta.

Sääskiniemen koulussa terveydenhoitaja tarkistaa rehtorin huoneessa, missä ei ole vesipistettä ja äänieristys on huono – kaikki äänet kuuluvat tietokoneluokkaan ja opettajan huoneeseen, joten on vaikea keskustella oppilaan kanssa hänen henkilökohtaisista asioista. Tietokoneyhteys toimii.

Ammattiopisto Luovin terveydenhoitajan vastaanottotilat siirtyivät 09/2017 koulun läheisyydessä toimivan Kuusiolinna Terveys OY: n Ikätorin tiloihin(Vääpelinkuja 1A), jossa terveydenhoitajalla käytössään työhuone. Huoneessa äänieristys on huono. Usein viereisessä aulassa saattaa olla ihmisiä odottelemassa. Muutoin tila on suhteellisen toimiva, joskin pieni, jos huoneessa useampi henkilö yhtä aikaa. Huoneen yhteydessä on käytössä inva-tasoinen vessa vesipisteineen.

Järvipohjanmaan ammatti-instituutti (Jami) muutti syksyllä 2019 Töysästä Alavuden virastotaloon. Opiskelijoiden tarkastukset tehdään Ikätorilla sijaitsevassa terveydenhoitajan työtilassa(kts. Luovi)

Alavuden koulu- ja opiskeluterveydenhuolto keskustan alaluokat p.040-7667744, Sulkava, Asema, Säaskiniemi, Länsipuoli ja Luovi p. 040-5440274- sekä yläluokat/lukio p.044-55019987

Alavuden Töysässä toimii kouluterveydenhuollossa 1 terveydenhoitaja. Lääkäri on käytettävissä 1 pv/2 viikossa. Vakituista työtilaa kouluterveydenhoitajalla/lääkärillä ei ole kouluilla, vaan neuvolassa, missä kouluterveydenhoitaja säilyttää kaikki työtarvikkeet.

livarin koulussa on työhuone käytössä. Koulun muut työntekijät käyttävät tilaa tarvittaessa.

Hakojärven koululla terveydenhoitajan työtilana on kylätalon keittiö, jonne vedettävä jumppasalin näyttämöltä verkkojohto päästäkseen oppilaiden papereihin tietokoneella. Kylätalolta on ”sisäinen” yhteys koulun puolelle(käytännössä siis samaa rakennusta). Oppilaille ei ole erillistä odotustilaa. Lääkärin tarkastuksia ei ole voitu tehdä Hakojärven koululla tilapulmien vuoksi, joten vanhemmat ovat kuljettaneet koululaisensa Töysän terveysasemalle tarkastukseen.

Tuurin koululla työtilat muuttuivat elokuussa 2017. Tällä hetkellä terveydenhoitajan tilat on Tuurin koulun yläkerrassa olevassa huoneessa.

Lääkärin laajoja terveystarkastukset toteutetaan Töysän terveysasemalla.

Töysässä on kokoontunut syksystä 2016 saakka koulu- ja opiskeluterveydenhuollon koulutiimi 2-4 kertaa vuodessa. Koulutiimiin osallistuu Töysän kouluterveydenhoitaja, koululääkärit, Osviitan psykologit ja merkkari. Koulutiimissä on mahdollisuus konsultoida moniammatillista tiimiä asiakasta koskevissa asioissa, johon asiakkaalta on kysytty etukäteen lupa. Tarvittaessa koulutiimiin voidaan kutsua mm. koulun henkilökuntaa, myös tässä tapauksessa on asiakkaan lupa kysytty. Koulutiimi näkisi myös tärkeänä, että tiimiin osallistuisi perhepalveluista työntekijä, joka työskentelee pääasiassa koululaisten ja opiskelijoiden parissa. Asiasta on otettu yhteyttä perhepalveluiden palveluvastaavaan.

Töysän alakoulut ja yläaste p.040-8398383

Yläasteen opiskelijat käyvät sekä terveydenhoitajan ja lääkärintarkastuksessa terveysasemalla, joka sijaitsee oppilaitoksen läheisyydessä. Tila on asiallinen.

Töysän opiskeluterveydenhuolto p. 040-8398383 **Alavuden kouluterveydenhuollon oppilasmäärät lukuvuonna 2019-2020**

Alakoulut		Yläkoulut	
Kirkkomännikön koulu	368	Alavuden yläkoulu	346
Asemankoulu	102	Töysän yläaste	110
Sulkavan koulu	34		
Länsipuolenkoulu	60		
Säaskiniemenkoulu	25		
livarin koulu	91		
Tuurin koulu	111		
Hakojärven koulu	32		
Yhteensä	823 oppilasta	Yhteensä	456 oppilasta

Alavuden opiskeluterveydenhuollon oppilasmäärät lukuvuonna 2019-2020

Alavuden lukio	152
Luovi	91
JAMI	52

Yhteensä 295 oppilasta

KUORTANE

Kuortaneella toimii koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa yhteensä 1,5 terveydenhoitajaa. Koululääkäri on käytettävissä oppilasmäärän mukaisesti.

Alvarissa työhuoneena toimii pienluokan käytössä oleva nk. planetaario. Huone on varattu kerran viikossa kouluterveydenhoitajan käyttöön. Huone on tilava, mutta huonosti äänieristetty. Tietokoneyhteys on toimiva. Oma vesipistettä ei ole, mutta käytävästä muutamien metrien päästä löytyy.

Leppälän koululla on kouluterveydenhoitajan käytössä oma huone, joka toimii myös varastona. Huone on kovin ahdas ja täynnä tavaraa. Ikkunat joutuu peittämään siirrettävillä pahveilla ja mitan kiinnittämään joka kerta erikseen seinälle. Tietokoneyhteys toimiva. Vesipiste huoneesta löytyy.

Ruonan koululla työhuoneena toimii luokkahuone, missä on vesipiste käytettävissä. Tietokoneyhteys on ja tila riittävän iso sekä rauhallinen. Ylijoen koululla työtilana toimii niin ikään luokkahuone, missä vesipiste. Tietokoneyhteys toimii ja tila riittävän iso ja rauhallinen. Yhteiskoululla on oma työhuone, mikä rakennettu terveydenhoitajaa varten. Tila on rauhallinen ja riittävän suuri. Tietokoneyhteys toimii.

Ylijoen koululla työtilana toimii kirjastohuone tai luokkahuone. Kirjastohuoneessa ei ole vesipistettä, mutta on tilana rauhallisempi ja sopivamman kokoinen kuin luokkahuone. Luokkahuonetta käyttävät myös englanninopettaja ja erityisopettaja ja huoneen käytöstä on sovittava erikseen.

Alvari, Leppälä, Ruona ja Ylijoki, p.040-5343511

Yhteiskoulun oppilaiden vastaanottotila on yhteiskoululla, jossa terveydenhoitajalla on oma työhuone. Työhuone on aina tarvittaessa käytössä koululääkärillä, merkkarilla ja psykologilla. Työtila on rauhallinen ja riittävän suuri. Työhuoneen ulkopuolella on pieni odotustila, josta on käynti myös erityisopettajan luokkaan. Työhuoneessa on isot ikkunat ja kaksi ovea. Tietokoneyhteys on toimiva.

Kuortaneen lukion ja urheilulukion sekä Kuortaneen urheiluopiston opiskelijoiden vastaanottotila on lukiolla, jossa terveydenhoitaja jakaa työhuoneen kuraattorin kanssa. Työhuone on aina tarvittaessa käytössä merkkarilla. Työtila on pieni ja ajoittain rauhaton. Työhuoneen ulkopuolella ei ole odotustilaa, vaan käynti vastaanottotilaan on suoraan käytävältä.

Työhuoneessa ei ole ikkunaa ja siinä on kaksi ovea. Tietokoneyhteys on toimiva. Koululääkärin vastaanotto on Kuortaneen terveysasemalla.

Yhteiskoulu, lukio ja Kuortaneen urheiluopisto p. 040-5475863

Kuortaneen kouluterveydenhuollon oppilasmäärät lukuvuonna 2019-2020

Alakoulut

Alvari 134

Leppälä 29

Ruona 34

Ylijoki 47

Yhteensä 244 oppilasta

Yläkoulut

Yhteiskoulu 144

Yhteensä 144 oppilasta

Kuortaneen opiskeluterveydenhuollon oppilasmäärät lukuvuonna 2019-2020

Kuortaneen lukio 247

Kuortaneen urheiluopisto 99

Yhteensä 346 oppilasta

SOINI

Soinissa toimii kouluterveydenhuollossa 1 terveydenhoitaja, jonka vastuulla on myös Soinin alueen lastenneuvolatyö eli työpanos on 0,5.

Soinin yhteiskoululla terveydenhoitajan/lääkärin työtila muuttui syksyllä 2020 koulun läheisyydessä olevaan erilliseen rakennukseen. Tila on toiminut aiemmin opetuskeittiönä. Tilaan on erillinen kulku ulkokautta ja on kahden lukitun oven takana. Ulko-ovelle on tulossa ovikello. Terveydenhoitaja käyttää kannettavaa tietokonetta, joka "jaetaan" kännykän kautta. Yhteys ei aina pelaa, mikä hankaloittaa työskentelyä.

Soinin kouluterveydenhuollon oppilasmäärät lukuvuonna 2019-2020

Soinin yhtenäiskoulun 1-lk-9 lk

Yhteensä 243 oppilasta

ÄHTÄRI

Ähtärissä toimii kouluterveydenhuollossa 1,5 terveydenhoitajaa.

Opiskeluterveydenhuollossa toimii 1,0 terveydenhoitaja, jonka työalueena on Sedu Tuomarniemen, Sedu Koulutien opiskeluterveydenhuolto sekä lukio. Lukuvuodesta 2014-2015 lähtien koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on nimetty vastuulääkäri, joka toimii myös Ähtärissä lastenneuvolan vastuulääkärinä

Alakoulun terveydenhoitaja työskentelee neuvola/Osviitta työtiloissa. Myös koululääkärin vastaanotto toteutuu neuvola/Osviitan tiloissa. Alakoulun tiloja on remontoitu väestötiloihin

Ähtärin sairaalan tiloihin, jotka sijaitsevat neuvola/Osviitan läheisyydessä, koska Otsonkoulu on asetettu käyttökieltoon 2019. Lisäksi väestötiloja on käytössä ns. rivitaloilla sairaalan läheisyydessä. Myllymäen koululla terveydenhoitaja käy sovitusti.

Myllymäen koululla terveydenhoitajan työtila siirtyi syksyllä 2016 koulun vanhalle puolelle henkilökunnan taukotilaan. Sijainti on rauhallinen ja käytettävissä on oma WC ja vesipiste. Äänieristys on puutteellinen. Tietokoneyhteys toimii langattomalla 4G yhteydellä. Kouluterveydenhoitaja kuljettaa kaikki työtarvikkeet (puntari, mitat, näkötaulut, audiometri, jne.) aina mukanaan mennessään kyläkoululle.

Yläluokkien kouluterveydenhoitajalla on ollut käytössä yksi tarkastushuone ja oppilaille suunnattu ns. lepotila, joka on sijainnut yhteiskoulun vanhemmassa rakennuksessa kevääseen 2015 saakka. Tietokone yhteys on toiminut verkon kautta. Samaa tilaa on käyttänyt koululääkäri tehdessään tarkastuksia. Äänieristys ei ole ollut riittävän hyvä, mikä on täytynyt ottaa huomioon tarkastuksia tehtäessä (odotustilassa radio päällä äänien peittämiseksi, vaikka käytössä äänieristeovi). Vuonna 2014-2015 lukuvuoden aikana terveydenhoitajan työtilat (kuten koko rakennus) laitettiin käyttökieltoon kosteusongelmien vuoksi. Koska koululla ei ollut osoittaa terveellistä ja turvallista väistötilaan terveydenhoitajalle ja lääkärille, työtilat siirrettiin toistaiseksi Ähtärin terveystakeskuksen neuvolan ja Osviitta Erityispalvelujen tiloihin.

Lukuvuoden 2019-2020 aikana terveydenhoitaja toimii edelleen Kuusiolinna Terveys Oy:n Ähtärin perhepalveluiden tilassa, Sairaalantie 4, koska Ähtärin kaupunki ei ole voinut osoittaa uutta tilaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon käyttöön. Koululla ei ole tällä hetkellä myöskään oppilaille tarjota ns. lepoaunetta.

Myös **lukion** työtilana on aikaisemmin toiminut yläluokkien terveydenhoitajan työtila ja sen vuoksi myös lukion oppilaat käyvät tarkistuksessa Kuusiolinna Terveys Oy:n Ähtärin perhepalveluiden tilassa, Sairaalantie 4 (kts. yllä oleva perustelu).

Sedu/Seamk Tuomarniemellä on yksi tarkastushuone, jossa erillinen odotustila. Tila sijaitsee keittiön takana, johon on erillinen kulku takakautta. Tarkastustilat ovat kohtuullisen hyvät. Tietokoneyhteys toimii verkon kautta. Tilan erillinen sijainti tuo turvallisuuteen haastetta, koska työtovereita ei ole lähetyillä, joita voisi tarvittaessa hälyttää paikalle.

Sedu/Koulutiellä Terveydenhoitajan vastaanottotilat ovat olleet 10/2014 lähtien Kuusiolinna Terveys OY:n perhepalveluiden neuvolan ja Osviitta Erityispalvelujen tiloissa. Tilat sijaitsevat n. 300 m päässä koululta.

Ähtärin koulu- ja opiskeluterveydenhuolto alaluokat p. 0400-661841, yläluokat p.044-5501338, opiskeluterveydenhuolto Sedu Tuomarniemi, Sedu Koulutie ja lukio p.040-5789730

Ähtärin kouluterveydenhuollon oppilasmäärät lukuvuonna 2019-2020

Alakoulut		Yläkoulut	
Otsonkoulu	325	Yhteiskoulu	175
Myllymäen koulu	42		
Yhteensä	367 oppilasta	Yhteensä	175 oppilasta

Ähtärin opiskeluterveydenhuollon oppilasmäärät lukuvuonna 2019-2020

Ähtärin lukio	108
Sedu koulutie, Tuomarniemi	373
Aikuisopiskelijat	56

Yhteensä 537 oppilasta

4. MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ, ERITYISEN TUEN TARVE JA OPPILASHUOLTO

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa terveydenhoitajien ja lääkäreiden hyvän yhteistyö on työn keskeinen perusta. Terveystenhoitajat ovat pääasiassa pitkäaikaisia koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon perehtyneitä työntekijöitä. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärit ovat vaihtuneet jossain määrin kaikissa kunnissa vuosien aikana.

Kouluterveydenhoitajat- ja lääkärit tapaavat säännöllisesti vuoden aikana 3-4 kertaa työn sisällän kehittämiseksi ja toimintatapojen yhtenäistämiseksi Kuusiolinnassa Terveysten alueella. Seuraava tapaaminen sovitaan aina edellisessä palaverissa. Palaveriin lähetetään vielä muistutuskutsun Kuusiolinnassa Terveysten Oy:n neuvola sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluvastaava. Itsenäisen työn luonteen vuoksi, on tärkeää, että kouluterveydenhuollossa työskentelevät pääsevät riittävästi tarpeen mukaisesti koulutuksiin.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon työn tueksi tarvitaan paljon moniammatillista osaamista. Yhteistyötahoja ovat mm. vanhemmat, koulut, Kuusiolinnassa Terveysten OY:n eri toimijat, erikoissairaanhoidot, sosiaalityö ja lastensuojelu sekä päivähoidot, 3.sektori (mm. 4H, MLL, SPR jne) sekä seurakunnat. Kouluterveydenhuollosta osallistutaan palavereihin joko yksittäisen koululaisen/opiskelijan tukemiseksi tai yleisesti työn kehittämiseen suunnattuihin keskusteluihin tai erilaisten tempausten järjestämiseen (esim. päihdeputket).

Suurin osa perheistä saa riittävän tuen peruspalveluista arjen eri tilanteisiin. Huolet otetaan puheeksi vanhemman kanssa siellä, missä huoli on syntynyt. Kun huoli kasvaa, tarvitaan eri toimijoiden tiivistä yhteistyötä erityisen tuen tarpeen tunnistamisessa ja koululaisten/opiskelijoiden perheiden auttamisessa. Uuden asetuksen mukaan erityisen tuen tarve on selvitettävä, jos lapsessa, perheessä tai ympäristössä on tekijöitä, jotka voivat vaarantaa lapsen/nuoren kasvua ja kehitystä. Tilanteita, joissa perheen/koululaisen tilannetta on hyvä selvittää tarkemmin ovat mm. mielenterveys- ja päihdeongelmat, lapsen neurologisen kehityksen ongelmat, motorisen kehityksen ongelmat, puheenkehityksen häiriöt, parisuhdeongelmat, lasten käyttäytymisongelmat, vanhempien vakavat sairaudet, avioerot, fyysinen ja psyykinen väkivalta, toistuvat tapaturmat, kuolemat, jne. Tarvittaessa tehdään yhdessä perheen kanssa suunnitelma, silloin kun perhe tarvitsee erityistä tukea (potilaslaki 4a§). Näitä suunnitelmia ovat mm. hoitosuunnitelmat, erilaiset kuntoutussuunnitelmat sekä asiakassuunnitelmat, joissa kirjataan tuen tarve, tavoitteet, järjestettävä tuki ja seuranta. Koulussa ovat käytössä näiden lisäksi yleinen tuki, pedagoginen arvio, oppimissuunnitelma tehostetusta tuesta, pedagoginen selvitys ja HOJKS(henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma) sekä avustajapalvelut(oppilasohjaajat). Resurssiopettaja on myös uusi toimintamuoto, jolla voidaan tukea oppimista. Erityiset oppimateriaalit ja välineet ovat koululaisten tukena.

Joskus voidaan kokeilla myös tukijaksoa pienryhmäopetuksessa tai sinne siirtymistä kokonaan.

Oppilashuollolla tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään vastaamaan oppilaiden tuen tarpeeseen koulunkäyntiin, kehitykseen ja erilaisiin ongelmiin liittyvissä asioissa. Oppilaalla on oikeus oppilashuollon palveluihin koulupäivän aikana.

Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki astui voimaan 1.8.2014. Lain tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä sekä edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön sekä kodin ja oppilaitoksen väistä yhteistyötä, turvata vahainen tuki sitä tarvitseville, turvata opiskelijoiden tarvitsemien oppilashuoltopalveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu sekä vahvistaa opiskeluhuollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä (1 luku, 2§).

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana toimintana. **Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla** tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilasyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskelu ympäristön terveellisyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki opiskeluhuollon toimijat ja oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan yksittäiselle oppilaalle annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja, monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa ja sosiaali- ja terveyspalvelut erityisoppilaitoksissa (esim. vaikea vammaiset lapset). Psykologin- ja/tai kuraattorin vastaanotolle on päästävä viimeistään seitsemäntenä (7) oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä myös silloin, jos tarpeen tuo esille opiskelijan huoltaja tai muu henkilö.

Oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen **opiskeluhuollon ohjausryhmä**. **Yksittäisen opiskelijan tai tietyn oppilasryhmän** tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita vain opiskelijan (ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä) tai hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki, 18 §).

Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

5. POTILASASIAKIRJAT, KIRJAAMINEN SEKÄ TILASTOINTI KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLLOSSA

Kuusiolinna Terveys OY:n koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on käytössä Lifecare-potilastietojärjestelmä, johon kaikki koulu- ja opiskeluterveydenhuollon työntekijät kirjaavat OPISK- lehdelle. EP- potin myötä tiedon siirtyminen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä on helpottunut yhteisen järjestelmän vuoksi. 10/2014 lähtien käytössä on ollut mm. yhteinen kasvunseurantalomake, johon kirjaavat sekä perusterveydenhuollon toimijat että erikoissairaanhoidon. Perusterveydenhuollon potilasasiakirjoista vastaa rekisterinpitäjänä Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijät. Tarkemmat ohjeistukset kirjaamisesta on sovittu kouluterveydenhuollon palaverissa erikseen. Kirjaaminen käydään aina läpi uuden työntekijän kanssa perehdytyksen yhteydessä. Tällöin korostetaan potilasasiakirja-asetuksen 4 §:n mukaan, että potilaan hoitoon tai siihen liittyviin tehtäviin osallistuvat saavat käsitellä potilasasiakirjoja vain siinä laajuudessa kuin heidän työtehtävänsä tai vastuunsa sitä edellyttävät. Potilaslain mukaan potilasasiakirjat ovat salassa pidettäviä ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa säädetään, ettei ammattihenkilö saa ilmaista sivulliselle yksityisen tai perheen salaisuutta, josta hän on asemansa tai tehtävänsä perusteella saanut tiedon. Uudelle työntekijälle annetaan Kuusiolinna Terveys Oy:n tietojen ja tietojärjestelmien käyttö- ja salassapitositoumus, jonka työntekijä allekirjoittaa lukemisen jälkeen (myös esimies allekirjoittaa ko. kaavakkeen). Tiedot sitoumuksen hyväksyneistä tallennetaan Kuusiokuntien terveystyöntekijöiden tietojärjestelmien käyttö- ja salassapitositoumuksien henkilörekisteriin. Rekisteristä on laadittu henkilötietolain tarkoittama rekisteriseloste.

Oppilas- ja opiskeluhuoltolain 22§ mukaan oppilaitoksen henkilöstö, opiskeluhuoltopalveluja toteuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt taikka niiden toimeksiannosta tai muutoin niiden lukuun opiskeluhuollon toimenpiteisiin osallistuvat, opetusharjoittelua suorittavat tai muut opetuksen tai yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteutukseen osallistuvat henkilöt taikka opetuksen ja koulutuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet eivät saa antaa sivullisille yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiakirjoihin sisältyviä tai muuten tietoonsa saamia yksittäistä opiskelijaa koskevia salassa pidettäviä tietoja, jos siihen ei ole:

- 1) asianomaisen henkilön tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen laillisen edustajansa KIRJALLISTA, YKSILÖITYÄ suostumusta
- 2) tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lain säännöstä

Alaikäisen oppilaan terveystietojen tilaamiseen Kuusiolinna Terveys OY:n jäsenkuntien ulkopuolelta (Alavus, Kuortane, Ähtäri) pyydetään kirjallinen lupa huoltajilta. Yli 18-vuotiaalta kysytään kirjallinen luopa häneltä itseltään. Myöskään tietoja ei lähetetä toiseen terveystietopalveluun tuottavaan yksikköön ennen kuin ko. yksiköstä on saapunut oppilaan huoltajan allekirjoittama kirjallinen suostumus/pyyntö tietojen lähettämiseksi. Siinäkin tapauksessa alkuperäisiä papereita ei lähetetä, ainoastaan kopiot.

Koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä toimitettava opetushallintoviranomaiselle sekä Terveys- ja hyvinvoinnin laitokselle opiskeluhuollon valtakunnallisessa arvioinnissa, kehittämisessä, tilastoinnissa ja seurannassa tarvittavat tiedot.

AVOHILMOKIRJAUKSET

Avohilmo- tilastointiohjeet ovat saatavissa nettisivustolta (kts. tarkemmin avohilmo 2018). Määräaikaistarkastuksista ja laajoista tarkastuksista on kirjattu spatit, jotka ovat pohjana tarkastusten seurannalle. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella on kirjaamisen- ja tilastoinnin työryhmä, jonka yhtenä tehtävänä on myös yhtenäistää tilastointia. Noudatamme tämän kirjaustyöryhmän ohjeita. Effican on luotu terveystarkastuksista fraasipohjia, jotka nopeuttavat ja yhtenäistävät kirjaamista ja tilastointia koko sairaanhoitopiirin alueella.

Alueellamme on sovittuna, että koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa seurataan mittareina AHTUP (laajat tarkastukset), ISO-BMI määräaikais- ja laajoissa tarkastuksissa), yli 16-vuotiailta BMI (määräaikaistarkastuksissa) sekä AUDIT.

Lisäksi on sovittuna, että jos määräaikais/laajennetun tarkastuksen yhteydessä aloitetaan koulu- tai opiskeluterveydenhuollossa ehkäisytyö, tilastoidaan ja kirjataan sen opiskeluterveydenhuollon käynniksi. Mutta jos oppilas/opiskelija hakeutuu koulu tai opiskeluterveydenhuollon vastaanotolle pelkästään ehkäisytarpeen vuoksi, tilastoidaan se perhesuunnittelukäynniksi. Kirjaamisen yhteydessä voi laittaa tuolloin tiedot myös rinnakkasnäkymänä sekä OPISK että PSUUN-lehdelle. Näin varmistetaan oppilaan/opiskelijan jatkohoidon turvallisuus riittävällä tiedonsiirrolla ehkäisyseurantaa tekeväille taholle.

Terveystarkastuksessa KÄYNTITYYPPI on TH =terveydenhoito. Samoin esim. pituuden, painon, ryhdin yms. vuoksi sovitulla seurantakäynneillä tai erityisen tuen tarpeen mukaisilla lisäkäynneillä.

Oppilaiden itse hakeutuessa vastaanotolle tapaturmissa tai sairauden vuoksi tehtävillä seurantakäynneillä käynnin luonne voi olla myös SH=sairaanhoito. Efficassa on käytössä kouluterveydenhuollossa tilastomittarina (merkataan otsikoksi MITTARI-KTAPAT, josta voi lisäksi valita, onko tapaturma tapahtunut koulumatkalla, välitunnilla, liikuntatunnilla tai muulla tunnilla.

KONTAKTILAJI on tavallisimmin Käynti, myös puhelinyhteys, sähköinen asiointi, asiakirjamerkintä ilman asiakaskontaktia ovat tavallisia yhteystapoja.

KÄVIJÄRYHMÄ on tavallisesti YKSILÖKÄYNTI. Näin on myös laajassa terveystarkastuksessa vanhempien ollessa mukana. Myös silloin kun kouluterveydenhoitaja ja lääkäri tekevät laajan terveystarkastuksen yhteistarkastuksena, käyttää kumpikin tarkastusta kirjatessaan kävijäryhmää yksilökäynti.

- kävijäryhmää RYHMÄVASTAANOTTO käytetään yhden oppilaan ja vähintään kahden ammattihenkilön välisestä palvelusta esim. th:n ja psykologin yhteisestä tapaamisesta.
- kävijäryhmää RYHMÄKÄYNTIÄ käytetään useammalle nimetylle oppilaalle järjestetystä eri aiheisiin liittyvissä kohdennetuissa tapaamisissa esim. laihdutus-tai stressiryhmissä.

Osallistuttaessa yhden oppilaan asian vuoksi järjestettävään moniammatilliseen kokoontumiseen, jossa oppilas on mukana esim. monialaisen asiantuntijaryhmän tapaamiseen, käytetään RYHMÄVASTAANOTTO ja yhteystapana KÄYNTI VASTAANOTOLLA. Jos oppilas ei ole mukana tapaamisessa, käytetään kävijäryhmää YHTEISÖTILAISUUS ja yhteystapana ASIAKIRJAMERKINTÄ ILMAN ASIAKASKONTAKTIA.

Käyntisyys: ISD-10: Z00.1, Z00.2 TAI Z00.3 (lääkärit) tai ICPC2: A98 terveyden ylläpito/sairauksien ennaltaehkäisy (hoitajat)

Tarkastuskäynnillä voidaan hoitaa myös sairauksia. Tällöin käyntisyitä voi olla useampia ja tarkastuksen lisäksi kirjataan diagnoosinumeroita.

SISÄLTÖ- JA TOIMINTOKOODIT

SPAT 1315 Lasten-ja nuorten määräaikainen terveystarkastus

SPAT 1384 Laaja terveystarkastus ensimmäisellä luokalla

SPAT 1385 Laaja terveystarkastus viidennellä luokalla

SPAT 1386 Laaja terveystarkastus kahdeksannella luokalla.

SPAT 1317 Yksilöllisen tarpeen mukainen terveystarkastus

- käytetään silloin, kun aiemmassa terveystarkastuksessa tai muussa yhteydessä havaitun terveysongelman tai –riskin yksilöllisen tarpeen mukainen seuranta terveydenhoitajan tai lääkärin toimesta: esim. ryhdin, pituuden tai painon seurantakäynti.

SPAT1388 Erityisen tuen tarpeen mukainen laaja terveystarkastus

- käytetään silloin, kun tehdään laaja terveystarkastus säädettyjen ajankohtien lisäksi yksilöllisen tarpeen mukaan. Tarve voi nousta oppilaan sairauden tai oireen vuoksi tai perheen ja vanhemman tilanteen vuoksi: esim. kun vanhempi on hoidettavana mielenterveys- tai päihdepalveluissa ja halutaan arvioida huollettavana olevan lapsen tilannetta ja tuen tarvetta.

SPAT 1389 Erityisen tuen tarpeen mukainen käynti

- käytetään tapaamisessa, jonka sisältönä on erityisen tuen tarpeen selvittely tai tuen järjestäminen
- tuki/tilanne on syytä selvittää aina kun oppilaassa, perheessä tai ympäristössä on tekijöitä, jotka voivat vaarantaa lapsen tervettä kasvua tai kehitystä. esim. pitkäaikainen sairaus tai toimintakyvyn alenema, perheen vaikea tilanne tai vanhempien sairaudet.
- sisältää oppilaan voinnin selvittelyn ja tukemisen esim. mielialaan, psykosomaattiseen oireiluun, perhe-, koulu-, tai kaveritilanteeseen liittyen.

SPAT 1396 Monialaisen asiantuntijaryhmän tapaaminen

- käytetään osallistuttaessa opiskeluhuollon monialaiseen asiantuntijaryhmään kouluterveydenhuollon edustajana. Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tarpeiden mukaan oppilaan ja/tai huoltajan suostumuksella.

SPAT 1303 Kasvuun ja kehitykseen liittyvä neuvonta

SPAT 1305 Liikuntaan liittyvä neuvonta ja ohjaus

SPAT 1306 Ravitsemukseen ja painonhallinnan ohjaus

SPAT 1312 Yleinen terveysneuvonta

SPAT 1369 Oppilaitoksen opiskeluhuoltoryhmän tapaaminen

SPAT 1332 Opintoympäristön terveydellisten olojen tarkistaminen

- kouluympäristöön ja yhteisöön liittyvästä työstä tilastoidaan nämä toiminnot silloin, kun käytössä oleva potilastietojärjestelmä sen mahdollistaa.

Nämä seuraavat SPAT:t liittyvät lähinnä OPISKELUTERVEYDENHUOLTOON:

SPAT 1363

- ensimmäisen opiskeluvuoden terveystarkastus lukion, ammatillisen oppilaitoksen ym. asetuksen 338/2011 9§ 5 kohdan mukaiselle opiskelijalle

SPAT 1364

- toisena opiskeluvuonna tehty terveystarkastus lukion, ammatillisen oppilaitoksen ym. asetuksen 338/2011 9§ 5 kohdan mukaiselle opiskelijalle

SPAT 1365

- ensimmäisenä opiskeluvuonna tehty terveystarkastus erityisopetuksessa olevalle tai opiskelijalle, jonka terveydentilan ja opiskelukyvyn selvittäminen on tarpeellinen opiskelualan ja tulevan ammatin vuoksi asetuksen 338/2011 9§ 5 kohdan mukaisessa oppilaitoksessa opiskelevalle

SPAT 1367

- terveystarkastus, joka on tehty yksilöllisen tarpeen vuoksi lukion, ammatillisen oppilaitoksen ym. asetuksen 338/2011 9§ 5 kohdan mukaiselle opiskelijalle

SPAT 1390

- toimenpiteet opiskeluun soveltumattomuuden arvioimiseksi terveydenhuollossa

SPAT 1307

- ihmissuhteisiin ja mielenterveyteen liittyvä neuvonta ja ohjaus

SPAT 1308

- yksilöllisen ehkäisymenetelmän suunnittelu ja valinta, seksitautien ehkäisy, seksuaalineuvonta

SPAT 1309

- päihteisiin, tupakkaan ja muuhun riskikäyttäytymiseen liittyvä neuvonta ja ohjaus

SPAT 1327

- työ-, koulu- tai opiskeluyhteisötyö

SPAT 1329

- työ-, koulu- tai opiskeluympäristöaltisteisiin liittyvä selvitys

SPAT 1330

- työ-, koulu- tai opiskeluyhteisöön liittyvä selvitys (esim. työ- ja opiskeluilmapiiri)

SPAT 1391

- perhetilanteeseen liittyvä neuvonta ja ohjaus

SPAT 1392

- parisuhteeseen liittyvä neuvonta ja ohjaus

SPAT 1394

- elinolosuhteisiin (toimeentulo, arjen hallinta) liittyvä neuvonta ja ohjaus

Pelkällä ROKOTUSKÄYNNILLÄ ei merkitä SPAT-koodia lainkaan. Rokotukset kirjataan AvoHILMO ohjeistuksessa annettujen ohjeiden mukaan.

JATKOHOITOKOODIT

SPAT 1339 Uusi vastaanottoaika:

- käytetään silloin, kun terveystarkastukset jatkuvat normaalin tarkastusohjelman mukaisesti: seuraavana on samaan laajaan terveystarkastukseen kuuluva lääkärintarkastus tai seuraavan luokka-asteen määräaikainen tai laaja tarkastus
- käytetään myös silloin, kun sovitaan seuranta-tai lisäkäynnistä joko lääkärille tai terveydenhoitajalle
- kyseessä voi olla myös ohjaus koululääkärille.

SPAT 1334 Ei jatkotoimenpidettä

- kouluterveydenhuollon tarkastukset loppuvat
- käytetään 9.luokan terveystarkastuksessa silloin, kun jatkokäyntejä ei sovita.

SPAT 1397 Ohjaus kth erikoistutkimuksiin

- ohjaus silmä- tai korvalääkärille seulonnan tai oireiden perusteella
- ohjaus lasten- tai nuorisopsykiatrin tai psykologin palveluihin koulun ulkopuolelle (plk, perheneuvola)
- ohjatut käynnit tehdään terveydentilan selvittämistä varten ja ovat asiakkaalle maksuttomia

SPAT 1398 Ohjaus opiskeluterveydenhuollon kuraattori- ja psykologipalveluihin

- käytetään ohjattaessa oppilas oman koulun kuraattorille tai koulupsykologille

SPAT 1341 Ohjaus lääkärille tai hammaslääkärille

- käytetään, kun th katsoo oppilaan tavattuaan tämän tarvitsevan lääkärin tutkimusta tai arvioita oireen tai sairauden vuoksi
- ei sisällä ohjausta koululääkärille (spat 1339)

SPAT 1340 Ohjaus muulle ammattiryhmälle kuin lääkärille

- ohjaus esim. fysioterapeutille, puheterapeutille, toimintaterapeutille yms.

SPAT 1342 Lähetä erikoissairaanhoidon

- käytetään lähetettäessä oppilas erikoissairaanhoidon tutkimuksiin, mutta ei kuitenkaan silloin, kun kyse on kouluterveydenhuollon erikoistutkimuksesta (spat 1397)

6.ALALUOKKIEN TARKASTUSTEN RUNKO-OHJELMA

Terveystarkastusten sisältö määräytyy ikävaiheen ja yksilöllisen tarpeen mukaan noudattaen Kouluterveydenhuollon oppaan ja Kouluterveydenhuollon laatusuosituksen ohjeita.

Kouluterveydenhuollolla on tärkeä tehtävä oppilaiden **terveysneuvonnassa**. Kouluterveyskyselyn tulokset ovat tärkeä apuväline ja mittari niille asioille, jotka ovat ajankohtaisia terveysneuvonnassa ja moniammatillisessa yhteistyössä. Terveysneuvonnan lähtökohtana ovat oppilaan yksilöllinen elämäntilanne, kyseisen ikävaiheen haasteet, kehitystehtävät ja erityiset terveysriskit. Tavoitteenamme on, että oppilaat ymmärtäisivät terveet elämäntavat voimavaraksi ja oppivat ottamaan vastuuta omasta terveydestään. Terveysneuvonta tulee perustua aina näyttöön perustuvaan ajantasaiseen tietoon. Näitä ovat mm. käypähoito suositukset ja hoitotyön suositukset.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisy ja siihen puuttuminen on koko kouluyhteisön vastuulla. Vuonna 2006 käynnistyi valtakunnallinen koulukiusaamista vähentävä ja ennalta ehkäisevä KiVaKoulu- ohjelma, jossa on mukana myös kuntayhtymämme kouluja. Terveystarkastuksissa selvitetään, onko lapsi tai nuori joutunut kiusaamisen kohteeksi tai ollut itse kiusaaja ja tilanteeseen puututaan.

Asetuksen 6§:ssä on säädetty terveystarkastuksen sisällöstä. Terveystarkastuksen tai lääkärin suorittamassa terveystarkastuksessa oppilaan kasvua, kehitystä ja hyvinvointia selvitetään haastattelulla, kliinisillä tutkimuksilla ja tarvittaessa muilla menetelmillä. Terveystarkastuksen sisältöön sisältyy vähintään voinnin kysyminen, kasvun ja ryhdin tutkiminen sekä puberteetinkehityksen arvioiminen.

Oppilaille tehdään määräaikainen terveystarkastus jokaisella vuosiluokalla. Silloin kun esiopetus kuuluu opetustoimeen, on kuusivuotistarkastus mahdollista tehdä osana kouluterveydenhuoltoa. Terveystiedot siirtyvät lastenneuvolasta yhteisen tietojärjestelmän Effican kautta jatkumona. Lastenneuvolan tiedot löytyvät Lifecaren TH-lehdeltä. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tekstit kirjataan OPISK-lehdelle. Tarvittaessa lastenneuvolan terveydenhoitaja voi raportoida suullisestikin.

Laajennetut terveystarkastukset tehdään alaluokilla 1 lk:n ja 5 lk:n oppilaille. Tarkastuksessa hyödynnetään esiopetuksesta ja ekaluokan opettajilta saatavaa tietoa kirjallisesti vanhempien luvalla. Vanhemmat saavat täytettäväksi THL:n kyselykaavakkeen. Myös 5lk:n oppilaat saavat oma kyselykaavakkeen vastattavaksi. Nämä kaavakkeet

terveydenhoitaja kerää suoraan oppilailta. Vanhemmat kutsutaan mukaan joko terveydenhoitajan tai lääkärin tarkastukseen.

Kouluterveydenhoitaja seuraa tarkastuksista poisjäävien tilannetta ja kirjaa syyn Lifecareen. Alueellamme ei ole ollut toistaiseksi tarkastuksista kieltäytymisiä joten kaikki koululaiset ovat käyneet sekä määrääkäs- että laajennetuissa tarkastuksissa.

Runko-ohjelma	Tarkastuksen sisältö	Haastattelu/kirjaus	Jaettava materiaali
1lk Laajennettu terveystarkastus: oppilas ja vanhemmat +th + lääkäri esikouluopettajan ja luokanopettajan arviointi vanhempien luvalla	- pituus, paino - puberteettikehityksen arviointi - kuulo, lähi - ja kaukonäkö - RR (x2, oik. olka) - ryhti (>6 astetta, ½v.seuranta) - iho, suun hygienia - mahdolliset puuttuvat rokotukset - fyysisen kunnon arviointi(yhdessä liikunnanopettajan kanssa) - PEF astmaatikoilta (jos ei kontrolleissa) - Terveyskysely 1. luokan oppilaan huoltajille- kaavake lähetetty ennakolta kotiin - s-kolesterolipitoisuus (lipidit) riskiperhekartoituksen perusteella	- onko lapsi käynyt esikoulua, kerhoa - meneekö iltapäiväkerhoon koulun alkaessa, miten iltapäivähoito toteutetaan - ravintotottumukset, ruoka-allergiat – D-vitamiinin käyttö, perheen yhteinen ateriointi, mahdolliset syömisongelmat, nukkuminen(vuorokausirytm), fyysinen aktiivisuus = päivien määrä/vko, jolloin liikkunut 1h/vrk tai enemmän - hampaiden harjaus, fluori, plakki - WC-käynti, pukeminen, - mahdolliset tapaturmat, uimataito - kaverit, kiusaamisasiat - puhe, puuttuuko kirjaimia ym. - mahdolliset puheterapia-, toimintaterapia- tai psykologikäynnit tai koulukypsyysselektivijä - kynänkäsittelytaidot - millä mielellä tulossa kouluun/on koulussa, itsetunto - perhetilanne laajemmin	- MLL: Esikoululaisesta koululaiseksi

<p>2Ik</p> <p>oppilas+th</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pituus, paino - puberteettikehityksen arviointi - ryhti (>6 astetta ½v.seuranta, >8 astetta-ohj. lääkäriille) - iho, suun hygienia - PEF astmaatikoilta (jos ei kontrolleissa) - (tarvittaessa) näkö ja kuulo 	<ul style="list-style-type: none"> - koulun sujuminen - kaverit, kiusaamisasiat, itsetunto - nukkuminen, syöminen, puhtaus, hampaiden hoito(fluori, plakki), fyys.aktiivisuus= päivien määrä/vko, jolloin liikkunut 1h/vrk tai enemmän - WC, pukeminen - mahdolliset tapaturmat, uimataito - minne koulun jälkeen, koulumatka - mitä kotiin kuuluu - harrastukset 	<ul style="list-style-type: none"> - yksilöllisen tarpeen mukaan
<p>3Ik</p> <p>oppilas + th</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pituus, paino - puberteetti kehityksen arviointi - ryhti (>6 astetta -½v.seuranta,>8 astetta – ohj. lääkäriille) - iho - PEF astmaatikoilta (jos ei kontrolleissa) - (tarvittaessa) näkö, kuulo, Hb 	<ul style="list-style-type: none"> - kts. edellä - tarvittaessa vanhemmille terveystarkastus 	<ul style="list-style-type: none"> - yksilöllisen tarpeen mukaan

<p>4lk</p> <p>oppilas + th</p> <p>oppilas + fysioterapeutti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pituus, paino - puberteettikehityksen arviointi - kuukautiset - iho - PEF astmaatikoilta (jos ei kontroleissa) - (tarvittaessa) näkö, myös lähinäkö ja kuulo - fysioterapeutti tekee ryhtitarkastuksen 	<ul style="list-style-type: none"> - kts. edellä - tupakka - murrosikä tapauskohtaisesti, fyysinen kehitys 	<ul style="list-style-type: none"> -tarvittaessa MLL; Täältä tullaan nuoruus-opas
<p>5lk</p> <p>oppilas ja vanhemmat +th + lääkäri</p> <p>opettajan ja liikunnanopettajan arviointi vanhempien luvalla</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pituus, paino - puberteettikehityksen arviointi - ryhti(>6 astetta, ½v.seuranta) - RR(2 x, oik.olka) - PEF-astmaatikolta (jos ei kontroleissa) - lähi- ja kaukonäkö kuulo -tarv. Hb -HPV-rokotus tytöille - fyysisen kunnon arviointi (yhdessä liikunnanopettajan kanssa) 	<ul style="list-style-type: none"> -terveystietolomake oppilaalle, vanhemmille ja opettajille: haastattelu tietojen pohjalta. - terveys/sairaushistoria, mahdolliset tapaturmat -uimataito - oppiminen lapsen näkökulmasta - kiusaamisasiat, itsetunto -ravitsemus (D-vit. perheen yhteinen ruokailu, mahd. syömisongelmat) - tupakka, alkoholi - harrastukset - murrosikäasiat (henkilökohtaisesti oppilaan kanssa) 	<ul style="list-style-type: none"> - mahd. materiaali murrosiän kehityksestä - terveydenhoitajan terveysvalistustunti 5lk:lle lukuvuoden aikana. - opettaja käsittelee aihetta 5lk:n biologian tunneilla (aihealueena ihminen)

6lk	- pituus, paino	- kts. 5lk:n haastatteluaiheet +	- yksilöllisen tarpeen mukaan
oppilas +th	- puberteettikehityksen arviointi	- yläasteelle siirtyminen	
oppilas + fysioterapeutti	- kuukautiset - PEF astmaatikolta (jos ei kontroleissa) - tarvittaessa näkö ja kuulo - fysioterapeutti tekee ryhtitarkastuksen	- kerrataan murrosikäasioita henkilökohtaisesti - hampaiden hoito (fluori, plakki) - tupakointi ja muut päihteet - mahd. tapaturmat, uimistaito	

7. YLÄLUOKKIEN TARKASTUSTEN RUNKO-OHJELMA

Oppilaan siirtyessä alaluokilta yläluokille, vaihtuu usein myös terveydenhoitaja. Tiedot oppilaan terveydentilasta siirtyvät kuntayhtymässä käytössä olevan tietojärjestelmä Lifecaren kautta, mutta myös tarvittaessa suullisesti alaluokkien kth:lta yläluokkien kth:lle. Tiedon siirtyminen oppilaan terveydentilasta luokanvalvojalle ja/tai rehtorille on ensisijaisesti vanhempien vastuulla ja heidän kirjallisella luvallaan ja sovitusti, voi tiedon välittää myös kouluterveydenhuollon kautta. Syksyllä kouluissa pidetään ns. ryhmäytämispäivät ja vanhempainillat, joihin myös kouluterveydenhuolto osallistuu.

Laajennettu terveystarkastus tehdään yläluokilla 8 lk:n oppilaille. Vanhemmat ja oppilaat saavat täytettäväksi ennen tarkastusta 2 THL:n kyselykaavaketta, jotka palauttavat terveydenhoitajalle. Vanhempien ja oppilaan kirjallisella luvalla toiseen näistä kaavakkeista pyydetään myös tietoja luokanvalvojalta. Vanhemmat ja oppilas saavat palautteen terveystarkastuksen yhteydessä.

Runko-ohjelma	Tarkastuksen sisältö	Haastattelu/kirjaus	Jaettava materiaali
7lk	- pituus, paino	- oppilaan terveydentila/yleisvointi: sairaudet, allergiat, lääkitys	- yksilöllisen tarpeen mukaan
oppilas+ th	- puberteettikehityksen arviointi - ryhti(>6 astetta, ½v.kontrolli, >8 astetta –	- ruokailu(D-vit, perheen yhteinen ruokailu, mahd. syömisongelmat), nukkuminen, ulkoilu	

	<p>ohj.lääkäriin</p> <p>- tarv. näkö ja kuulo</p> <p>- tarv. Hb, PEF astmatikoilta (jos ei kontrolleissa)</p>	<p>- tupakointi, alkoholinkäyttö</p> <p>-liikunta: päivien määrä/vko, jolloin liikkunut 1h/vrk tai enemmän</p> <p>-seksuaaliterveys. Tarv.kysely</p> <p>- tapaturmat</p> <p>- yläkouluun sopeutuminen, koulusuoriutuminen, koulumatkat</p> <p>- kaverisuhteet, koulukiusaaminen</p> <p>- perhesuhteet</p>	
<p>8lk</p> <p>Laajennettu terveystarkastus:</p> <p>oppilas+vanhemmat + th+ lääkäri</p> <p>luokanvalvojan ja liikunnanaopettajan arviointi vanhempien luvalla.</p> <p>oppilaalla mahdollisuus kahdenkeskiseen keskusteluun myös ilman vanhempien läsnäoloa</p>	<p>- pituus, paino, BMI</p> <p>- puberteettikehityksen arviointi</p> <p>- ryhti</p> <p>- lähinäkö- ja kaukonäkö, värinäkö kuulo</p> <p>- RR(2 x, oik.olka), Hb</p> <p>- fyysisen kunnon arviointi (yhdessä liikunnan opettajan kanssa)</p>	<p>- kyselylomakkeiden(oppilas, vanhemmat, luokanvalvoja) perusteella tehtävä haastattelu</p> <p>- tarv. BDI-13- mielialakysely(suositus)</p> <p>- tarv. ADSUME- päihdekysely</p> <p>-ruokailu(D-vit, perheen yhteinen ruokailu, mahd. syömisongelmat)</p> <p>- tapaturmat</p> <p>-hampaidenhoito (harjaus, fluori, plakki)</p> <p>- seksuaaliterveys. tarv.kysely</p> <p>- ammatinvalintaan liittyvät asiat</p> <p>- ehkäisyvalistus</p> <p>- itsenäistymisvaihe ja ihmissuhteet</p> <p>- nukkuminen;</p>	<p>- nuorison terveystodistus</p> <p>- yksilöllisen tarpeen mukaan muuta materiaalia</p>

		<p>vuorokausirytmä</p> <p>-liikunta: päivien määrä/vko, jolloin liikkunut 1h/vrk tai enemmän</p> <p>- vapaa-aika ja harrastukset</p>	
<p>9lk</p> <p>oppilas + th</p>	<p>- pituus, paino, BMI</p> <p>- puberteettikehityksen arviointi</p> <p>-ruokailu (D-vit, perheen yhteinen ruokailu, mahd. syömisongelmat</p> <p>- ryhti(>6 astetta, ½v.kontrolli, >8 astetta – ohj. lääkäriin</p> <p>- PEF astmaatikoilta (jos ei kontroleissa)</p> <p>- tarv. näkö, kuulo, Hb</p> <p>- rokotus: dtap-rokotus rokotusohjelman mukaisesti 15-16-vuotiaille, jotka ovat saaneet Dtap-polio rokotuksen 6-vuotiaana</p>	<p>- terveystottumukset (kts.edelliset)</p> <p>- nuoren elämänhallinta</p> <p>-seksuaaliterveys. Tarv.kysely</p> <p>- peruskoulun jälkeinen jatko-opintosuunnitelma</p> <p>- liikunta: päivien määrä/vko, jolloin liikkunut 1h/vrk tai enemmän</p> <p>- tapaturmat</p>	<p>- oppilaat saavat itselleen kirjallisen koonnin tähänastisista rokotuksista</p> <p>- yksilöllisen tarpeen mukaan muuta materiaalia</p>

8. ERIKOISTUTKIMUKSET KOULUTERVEYDENHUOLLOSSA

Kouluterveydenhuollon erikoistutkimuksista on säädetty terveydenhuoltolaissa 12/2010, asetuksessa neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 07/2009.

Terveyskeskusta ylläpitävän kunnan tai kuntayhtymän on järjestettävä oppilaan tarpeen mukaan seuraavat erikoistutkimukset:

- asianomaisen alan erikoislääkärin tekemä näön tai kuulon tutkimus ja hänen määräämänsä laboratorio, röntgen- ja muut vastaavat tutkimukset
- psykiatrin tekemä tutkimus mielenterveyden selvittämiseksi ja
- psykologin tekemä tutkimus

Asetuksessa suositellaan, että psykiatrin tekemän tutkimuksen oppilaan mielenterveyden selvittämiseksi suoritetaisi lasten- tai nuorisopsykiatri. Mielenterveyden ongelmien arvioiminen edellyttää yhteistyötä lapsen tai nuoren arkiympäristössä työskentelevien ihmisten ja perheen kanssa. Asetuksen perusteluissa ja soveltamisohjeissa (380/2009, s. 59) tuodaan esille, että psykiatrinen tutkimus voi olla osallistumista moniammatilliseen tilannearvioon lapsen tai nuorien optimaalisen tuen järjestämiseksi.

Terveydentilan toteamista varten järjestetyt erikoistutkimukset ovat asetuksen mukaan maksuttomia. Jos erikoistutkimuksessa todetaan sairaus, vika tai vamma, hoidosta peritään asiakasmaksut normaaliin tapaan. Asiakasmaksulaki ei rajaa tutkimusten määrää.

Esim. 10-vuotias lähetetään erikoislääkärille näön tutkimusta varten. Tässä tutkimuksessa ei havaita sairautta, vikaa tai vammaa. Käynti on lapselle maksuton. Sama lapsi lähetetään 12-vuotiaana uudelleen näön tutkimukseen. Erikoislääkäri toteaa tässä tarkastuksessa näön korjaamista vaativan vian. Tämä käynti on edelleen lapselle maksuton, mutta seuraavien käyntien aiheuttamista kustannuksista vanhemmat ovat vastuussa.

Erikoistutkimukset järjestetään tarpeen mukaan ostopalveluina, jos kunnassa ei ole asianmukaista erikoisosaamista.

Kansanterveyslain 26§:n perusteella voidaan kouluterveydenhuollon piiriin kuuluvat yllä mainitut erikoistutkimukset laskuttaa oppilaan kotikunnalta aiheutuneiden kustannusten mukaan.

9. OPISKELUTERVEYDENHUOLTO

Kuusiokuntien terveystuntayhtymän alueella kuuluvat opiskeluterveydenhuollon piiriin:

- Lukiot (Alavus, Kuortane, Ähtäri)
- Kuortaneen Urheiluopisto
- Sedu (Koulutie, Ähtäri)
- Sedu (Tuomarniementie, Ähtäri)
- Järviseudun ammatti-instituutti (Alavus)
- Ammattiopisto Luovi (Alavus)

Terveydenhuoltolain 17 § mukaan kunnan perusterveydenhuollon on järjestettävä opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien lukioiden, ammatillista

peruskoulutusta antavien oppilaitosten sekä korkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta.

Opiskeluterveydenhuollossa opiskelijalle tarjotaan terveystarkastusten lisäksi yleislääkäritasoisia sairaanhoitopalveluja. Yleislääkäritasoisiin sairaanhoitopalveluihin sisältyy:

- sairauksien tutkimus ja hoito
- lääketieteellinen tai hammaslääketieteellinen taudinmääritys
- hoitosuusuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet sekä tarpeellinen lääkinnällinen kuntoutus ja ohjaus, jolla tuetaan opiskelijan hoitoon sitoutumista ja omahoitoa.

Lääkärit ja terveydenhoitajat osallistuvat sairaanhoitajapalveluiden tarjoamiseen omilla vastaanotoillaan sovitusti.

Kiireellisessä sairaanhoidossa opiskelija ohjataan Alavuden terveysaseman päivystysvastaanottoon ma-pe klo 8-16 ja/tai kiireelliseen vastaanottoon ma-pe 16-22. Kaikki vastaanotot toimivat ajanvarauksella ja sairaanhoitaja arvioi hoidon tarpeen myös öisin klo 22-08, p. 0625257612.

Päivystysvastaanotto Seinäjoen keskussairaalassa ma-pe klo 16-08 ja viikonloppuna/arkipyhinä p. 064154555.

Kiireellisellä sairaanhoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arvioita tai hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista.

Opiskelijoiden sairaanhoidon tarpeen arvioinnissa ja hoitoon pääsyssä noudatetaan samoja kriteerejä ja aikarajoja kuin muidenkin kunnan asukkaiden kohdalla. Opiskelijan tulee saada virka-aikana välittömästi yhteys opiskeluterveydenhuoltoon tai terveyskeskukseen. Hoidon tarpeen arviointi tulee tehdä viimeistään kolmantena arkipäivänä yhteydenotosta, mikäli arviota ei ole voitu tehdä ensimmäisen yhteydenoton aikana. Hoito tulee aloittaa kolmessa kuukaudessa. (Hoitoon pääsy, STM, Erikoissairaanhoitolaki 1062/1989, Terveydenhoitolaki 1326/2010 ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011.

Opiskelijaterveydenhuoltoon kuuluvia terveyden- ja sairaanhoitopalveluja ovat terveystarkastusten lisäksi:

- mahdollisten mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoitoon ohjaus
- seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistävät palvelut
- suun terveydenhuollon palvelut
- muut perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoidon palvelut sekä jatkohoidon ohjaus
 - o yleislääkäritasoiset laboratorio- ja kuvantamispalvelut
 - o fysioterapiapalvelut
 - o toimintaterapeutin ja puheterapeutin palvelut
 - o terveyskeskuspsykologin palvelut

Opiskelijana pidetään opiskelijaa, joka opiskelee ko. oppilaitoksissa opintotukeen oikeuttavassa koulutuksessa. Opintotukilain 7§:n mukaan opintotukeen on oikeutettu opiskelija, jonka päätoimiset opinnot kestävät yhtäjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta. Kansanterveyslain 14§:n 1 momentin 6 kohdassa on lueteltu oppilaitoksia, joiden opiskelijoille on kunnan järjestettävä opiskeluterveydenhuollon palvelut.

Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös opiskelijan työharjoittelun aikainen terveydenhuolto.

Terveydenhoitolain 17§ mukaan kunnan perusterveydenhuollon on opiskeluterveydenhuollon palveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä alaikäisen opiskelijan vanhempien ja huoltajien, muun opiskelijahuolto- ja opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Terveystarkastuksen osana suositellaan, että opiskelijoille lähetetään etukäteen terveyshaastattelulomake, johon on liitetty alle 18-vuotiaille nuorten päihdemittari ja täysi-ikäisille AUDIT- testi.

Opiskelijoiden terveysneuvonnalla tuetaan ja edistetään itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveellisiä elämäntapoja sekä hyvää kuntoa ja mielenterveyttä sekä ehkäistään kiusaamista. Nuoruus ja aikuistumisvaihe ovat terveyden edistämisessä sekä tapaturmien ja sairauksien ehkäisemisessä merkittävä elämänvaihe kansanterveyden näkökulmasta. Opiskeluterveydenhuollolla on tässä tärkeä tehtävä. Erityisiä painotusalueita ovat myös päihteiden käytön vähentäminen, seksuaaliterveys, ravitsemus, liikunta ja painonhallinta sekä suun ja hampaiden terveyden ylläpitäminen. Opiskelijoille tulee antaa myös tietoa ammatissa toimimisen edellytyksistä sekä työhön ja ammattiin liittyvistä terveydellisistä vaaratekijöistä. Keskusteluissa pyritään motivoimaan opiskelijaa ja parhaimmillaan neuvonta on terveyteen liittyvän ongelman/ongelmien ratkaisemista yhdessä.

Keskeisiä periaatteita opiskeluterveydenhuollossa tehtävissä terveystarkastuksissa ja terveysneuvonnassa ovat asiakas- ja voimavaralähtöisyys, yksilöllisyys, opiskelijoiden tasavertaisuus, vapaaehtoisuus, kiireettömyys ja opiskelijan arvostaminen. Lisäksi tarvitaan tietoa opiskelualaan liittyvistä terveydellisistä vaatimuksista ja on otettava myös huomioon työelämää koskevat lait ja säädökset.

Lisähaastetta opiskeluterveydenhuoltoon tuo myös kansainvälistyminen, mikä on tuonut ulkomaisia opiskelijoita opiskelijavaihdon kautta. Ulkomailta tuleva opiskelija on kansanterveystarkastuksen mukaan järjestettävän opiskeluterveydenhuollon piirissä. Samoin kiireellinen sairaanhoito tulee antaa kaikille sitä tarvitseville asuinpaikasta tai kansalaisuudesta riippumatta.

Valviralta tullen (03/2015) ohjeen mukaan terveyden- ja sairaanhoito toteutuu tarkoituksenmukaisemmin silloin, kun opiskelijalla on mahdollisuus asioida samojen terveydenhuollon ammattilaisten kanssa sekä terveyden- että sairaanhoidossa. Valviran mukaan säännöksissä korostetaan, että opiskelijan terveys- ja sairaanhoitopalvelut on järjestettävä siten, että ne muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden.

2. ASTEEN OPISKELIJOIDEN TARKASTUKSET

1. VUODEN TARKASTUS:

Lukion ja toisen asteen oppilaitoksen opiskelijalle järjestetään terveydenhoitajan tarkastus ensimmäisenä lukuvuotena. Terveystarkastuksen osana suositellaan käyttämään heti opiskelujen alussa lähetettävää terveyshaastattelulomaketta, jonka pohjalta arvioidaan myös terveystarkastuksen kiireellisyys. Lääkärintarkastus tulee tehdä asetuksen mukaisesti toisena opiskeluvuotena, jolloin tehdään myös kutsuntatarkastus tarpeen mukaan. Erityisopiskelijalle sekä opiskelijoille, joilla on opiskelualaan tai tulevaan ammattiin vaikuttava pitkäaikaissairaus, tehdään lääkärintarkastus aina ensimmäisenä vuotena. Lääkärintarkastus ei ole välttämätön siinä tilanteessa, jos oppilaitokseen pääsyt

edellytyksenä on ollut lääkärintarkastus. Näitä tilanteita ovat mm. kuljettajakoulutus, lennonjohtajan koulutus, märkätyötä koskevat vaatimukset elintarvikealalla, allergiasairaudet hiusalankoulutuksessa.

Kuusiolinnassa Terveys OY:ssä on opiskelijoille tehty tiedote (liite 5), joka jaetaan aina lukuvuoden alussa ja tarvittaessa aina uusille opiskelijoille.

Terveystarkastus:

- pituus, paino, BMI
- RR
- tarpeen mukaan muita seulontatutkimuksia esim. näkö ja kuulo
- työharjoittelussa tartuntavaaraan joutuvat opiskelijat saavat 1.8. 2015 lähtien **hepatiitti-B rokotuksen maksutta** osana kansallista rokotusohjelmaa oppilaitoksen sijaintikunnan opiskeluterveydenhuollosta. Rokotuksiin ovat oikeutettuja sekä opintonsa aloittavat että jo parhaillaan opiskelevat, joilla ei ole rokotussuojaa (oikeutettuja ovat terveydenhoitaja, sairaanhoitaja-, kätilö, laboratorio- ja lähihoitajaopiskelijat, - hammashoitaja ja suuhygienistihoitajat, lääketieteen ja hammaslääketieteen opiskelijat, välinehuollon opiskelijat, vanginvartija- ja poliisiopiskelijat). Myös poikkeustapauksissa muille opiskelijoille voi antaa ko. rokotuksen paikallisen harkinnan pohjalta. Tavoitteena, että ainakin 2 rokotuskertaa olisi annettu ennen työharjoittelun alkamista, jossa hänellä on riski saada hepatiitti-B tartunta. Ulkomaalainen opiskelijan tulee maksaa hepatiitti-B rokote itse, jos sitä ei ole omassa maassaan pistetty.
- tartuntatautilain 1227/2016 (astui voimaan 1.3.2017) 48§ mukaan sosiaalihuollon- ja terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevällä opiskelijalla on oltava joko rokotuksen tai sairastetun taudin antama suoja tuhkarokkoa ja vesirokkoa vastaan. Lisäksi edellytetään rokotuksen antama suoja influenssaa vastaan ja imeväisiä hoitavilla hinkuuskästä vastaan. Opiskelijaterveydenhuollon on huolehdittava, että työharjoitteluun osallistuvilla opiskelijoilla on nämä suojat voimassa.

Terveyshaastattelu:

- elämäntavat, päihteiden käyttö (Audit, masennustesti, nikotiiniriippuvuustesti, anorexiaseula)
- seksuaaliterveys
- opiskelun sujuminen

2. VUODEN TARKASTUS

Lääkärintarkastus:

- pojille kutsuntatarkastus
- tytöille lääkärintarkastus, jos ei ole ensimmäisen vuoden aikana vielä tehty.

3. VUODEN TARKASTUS

- Kontrollikäynnit tarpeen mukaan.

V. 2018 Avohilmo:

Spat: 1363 1. opiskeluvuoden terveystarkastus, toinen aste
Spat: 1364 2. opiskeluvuoden terveystarkastus, toinen aste
Spat: 1365 1. opiskeluvuoden terveystarkastus, erityistarve, toinen aste
Spat: 1366 terveystarkastukseen perustuva terveystarkastus
Spat: 1367 2. asteen opiskelijan tarkastus, yksilöllinen tarve
Spat: 1390 opiskeluun soveltumattomuuden arviointi
Spat: 1396 monialaisen asiantuntijaryhmän tapaaminen, esim. OHR
Spat: 1369 oppilaitoksen opiskeluhuoltotyöryhmän tapaaminen
Spat: 1332 opintoympäristön terveydellisten olojen tarkastus

10. TERVEYSTARKASTUKSET KUTSUNTOJA VARTEN

Kutsuntatarkastukset pyritään Kuusiolinna Terveys OY :n alueella tekemään opiskeluterveydenhuollossa kaikille kutsuntaikäisille kotipaikkakunnasta riippumatta. Tämä on järkevää siksi, että samalla kun arvioidaan kutsuntaikäisten palveluskelpoisuutta, voidaan samalla käsitellä myös oppiaan opiskeluun liittyviä haasteita ja näin yhdistetään nämä tarkastukset yhdeksi käynniksi sekä terveydenhoitajalla että lääkäriä. Haasteena on kuitenkin se, että osa kutsuntaikäisistä saa edelleen kutsun kutsuntatarkastukseen suoraan omalta paikkakunnaltaan eivätkä kaikki opiskelijat sen vuoksi halua tulla opiskelupaikkakunnalla tarkastukseen. Kutenkin opiskeluterveydenhuollossa tulisi olla ohjeiden mukaan mm. lääkärin tarkastus joko ensimmäisenä tai toisena lukuvuotena ,mikä ei siis opiskelijoiden toiveista johtuen kaikkien osalta toteudu, koska eivät halua lääkärintarkastusta "kahteen kertaan". Selkeitä valtakunnallisia ohjeita ja malleja tarkastusten tekemiseen ei tältä osin ole tällä hetkellä.

Viimeisin puolustusvoimien (TTO) on julkaistu v. 2012, missä on mm. ohjeistus palveluskelpoisuuteen liittyvistä asioista. Nämä ohjeet ovat luettavissa puolustusvoimien nettisivuilta.

TERVEYDENHOITAJAN TEKEMÄN TARKASTUSTEN SISÄLTÖ:

- näkö (silmälasien vahvuus)
- värinäkö, jos ei ole tarkistettu (muutoin ei tarvitse)
- kuulo (20 dB seula)
- BMI
- audit
- DEPS-seula (tarv. ohjaus esim. merkkarille)
- astmaatikoilta PEF (myös jos lapsuudessa dg, eikä nyt lääkitystä ,tarvittaessa PEF seulonta(2vko), jos jää kiinni yksittäisestä puhalluksesta. Huom! myös oirepuhallukset)
- RR

HUOM! Pyydetään rokotustiedot jo etukäteen valmiiksi alkutarkastukseen! Armeijaan hyvä ottaa mukaan kaikki tarvittavat reseptit lääkkeitä, jotka käytössä.

KIRJAUS:

OPISK-lehdelle

HOITO-lehdelle, jos opiskelee toisella paikkakunnalla

TILASTOINTI v. 2017

vastaanottolaji: ASEVTA

paikka: esim. ATN/ÄTN jne

toiminto: OTH tai MUU TH (=jos opiskelee toisella paikkakunnalla)

Spat: 1321 asevelvollisen terveystarkastus

UUSINTATARKASTUS:

Terveydenhoitaja tarkistaa ennen lääkärintarkastusta

11. ERIKOISTUTKIMUKSET OPISKELUTERVEYDENHUOLLOSSA

Asetuksen 17§:ssä korostetaan vielä erikseen, että opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myöskin :

- mahdollisten mielenterveydenhäiriöiden varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoito-ohjaus
- mahdollisten päihdeongelmien varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoito-ohjaus
- seksuaaliterveyttä edistävät palvelut
- suun terveydenhuollon palvelut, jotka sisältävät terveystarkastuksen, suun- ja hampaiden yksilöllisen tarpeenmukaiset tutkimukset ja hoidon sekä suun terveydenhuollon ammattihenkilön terveystarkastusten perusteella laatiman omahoidon sisältävän hoitosuunnitelman.

Mielenterveyden kannalta on tärkeää, että opiskelija kokee tulevansa hyväksytyksi. Nuorilla opiskelijoilla on tarve tulla aikuisen näkemiksi ja arvostamiseksi juuri sellaisena kuin he ovat. Tulee kuitenkin tilanteita, jolloin tarvitaan erikoisosaamista ja opiskeluterveydenhoitajan antama tuki ei riitä. Kuntayhtymässämme näitä palveluja antavat lääkärit, Osviitta, psykiatrian pkl. sekä tarvittaessa ohjataan erikoissairaanhoidon.

Tupakoinnin ehkäisemiseksi moni koulu tukee myös tupakasta vieroittamista antamalla mahdollisuuden ilmaiseen korvaushoitoon rajatun ajan terveydenhoitajan tai lääkärin kautta.

Alkoholinkäyttö on eri tutkimusten mukaan melko runsasta opiskelijoiden keskuudessa, minkä vuoksi päihteiden käyttö kokonaisuudessaan on keskeinen teema terveystarkastuksissa. Adsume ja Audit-kysely kaavakkeet ovat tässä tärkeä apuväline ja Osviitan A-klinikan työntekijöiden konsultaatiot ja tuki. Tarvittaessa opiskelijat ohjautuvat A-klinikalle tai erikoissairaanhoidon.

Seksuaaliterveys perustuu fyysiseen, emotionaaliseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Keskeistä on vastuullinen ja toista kunnioittava seksuaalisuus ja asiallinen tieto seksuaaliterveyteen vaikuttavista tekijöistä. Tärkeää on sukupuolitautien ja ei-toivottujen raskauksien ehkäisy sekä seksuaalisen väkivallan ehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Kuntayhtymässämme opiskelijaterveydenhoitajat antavat neuvontaa mm. tarkastusten yhteydessä ja opiskeluterveydenhuollossa on tyttöjen mahdollisuus saada mm. ensimmäiset e-pillerit suoraan terveydenhoitajalta. Opiskelijat voivat hakeutua myös suoraan ensikäynnille perhesuunnitteluneuvolaan, missä toteutuu ehkäisyn jatkoseurantakin. Ehkäisyneuvonta on aina kokonaisvaltaista.

12. SUUN TERVEYDENHUOLTO KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLLOSSA

Suun hyvinvointi on tärkeä osa ihmisen terveyttä, sillä suun alueen sairauksilla voi olla yhteys moniin yleissairauksiin. Suun terveyden hoitaminen alkaa jo äidin odotusaikana jatkuen lastenneuvolassa koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon, työkään ja vanhuuteen saakka. Tavoitteena on, että kaikilla olisi mahdollisimman terveet omat hampaat vielä vanhuudessakin. Suomessa lasten suun ja nuorten hampaiston terveys ei ole lisääntynyt, ja reikiintyminen on edelleen hyvin yleistä lapsilla (Nordbland ym. 2004). Siksi on tärkeää, että neuvolassa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä hammashoitolassa tunnustetaan perheet, jotka tarvitsevat erityistä tukea.

Asetuksen (380/2009) mukaan oppilaiden ja opiskelijoiden suun terveystarkastuksia tulee järjestää koko ikäluokan kattavina määrääkaistarkastuksina sekä yksilölliseen tarpeeseen perustuvina terveystarkastuksina. Tarkastuksissa selvitetään suun terveydentila, kehitys ja hoidon tarve ja tehdään tarvittaessa henkilökohtainen terveystarkastus. Oppilaille tehtävät suun määrääkaistarkastukset sisältävät suuhygienistin ja tarpeen mukaiset hammaslääkärin terveystarkastukset, mukaan lukien erikoisalakohtaiset suun tutkimukset. Lapsille, joilla on erityinen riski sairastua suun sairauksiin, on asetuksen mukaan järjestettävä tehostettu ehkäisevä suun terveydenhuolto ja yksilöllisesti määritellyt terveystarkastukset. Alle 18-vuotiaiden hammashoito on maksutonta.

Asetuksen 10§:n perusteella terveyskeskusta ylläpitävän kunnan ja kuntayhtymän on järjestettävä oppilaille suun terveystarkastus ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla ja opiskelijalle vähintään kerran opiskeluaikana, jossa selvitetään suun terveysneuvonnan ja palvelujen tarve. Ensimmäisellä luokalla korostetaan oppilaan omahoidon ja hyvien terveystapojen kehittymistä ja seurataan pysyvien hampaiden puhkeamista ja purenta-kehittymistä. Viidesluokkalaisilla on alkamassa ns. toinen vaihduntavaihe, jolloin loput maitohampaat vaihtuvat pysyviin. Tässä vaiheessa ruokailu- ja makeankäyttötapoihin sekä suun puhdistamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, sillä vastapuhjenneet hampaat reikiintyvät helposti. Kahdeksannella luokalla oppilaalla voi olla edelleen helposti reikiintyviä puhkeamassa olevia hampaita.

Kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri tapaavat lapset säännöllisesti tarkastusten yhteydessä, jolloin keskustellaan myös hampaiden hoitoon liittyvistä asioista. Tarkastuksissa keskustellaan muun muassa hampaiden harjaamisesta fluorihammastahnalla, ruokailurytmistä ja makeisten käytöstä, huomioiden oppilaan/opiskelijan yksilölliset tarpeet. Suun terveydenhuollon henkilöstö työskentelee usein koulun ulkopuolella, jolloin tarvitaan tiivistä yhteistyötä ja yhteydenpitoa heidän ja koulun muun terveydenhuollon henkilöstön ja opettajien välillä. Kouluilla järjestetään suun terveydenhuollon ammattilaisten toimesta opetustuokioita suun terveyden ylläpitämisestä. Suun terveydenhuolto on pitkälti tiimityötä. Korjaava hoito ja oikomishoito toteutetaan usein hammaslääkärin (oikomishoidossa usein myös erikoishammaslääkärin) ja häntä avustavan hammashoitajan yhteistyönä.

Suun terveydenhuollon palvelut kuuluvat opiskeluterveydenhuoltoon. Palvelut sisältävät terveysneuvonnan, suun- ja hampaiden yksilöllisen tarpeen mukaiset tutkimukset ja hoidon sekä suun terveydenhuollon ammattihenkilön terveystarkastuksen perusteella laatiman omahoidon sisältävän hoitosuunnitelman. Valviralta tulleen ohjeen (03/2015) mukaan on suositeltavaa, että terveyskeskus kutsuisi opiskelijat opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvaan suun terveystarkastukseen. Alueemme oppilaitoksissa tiedotetaan mahdollisuudesta suun terveystarkastukseen aina lukuvuoden alussa ja tarkastus tehdään kaikille halukkaille.

Hampaiden reikiintyminen ja kiinnityskudosten sairaudet ovat melko yleisiä opiskelijoilla. Tavallisia ovat myös viisaudenhampaiden puhkeamiseen liittyvät ongelmat. Huomioitavia asioita ovat myös stressin seurauksena syntyneet parentavaivat sekä syömishäiriöihin liittyvät hammasmuutokset, jotka voivat ilmentyä ennen muita oireita. Suun puhdistuksen laiminlyönti, runsas ja usein toistuva makeiden juomien ja välipalojen sekä makeisten käyttö altistaa hampaiden reikiintymiselle. Lisäksi osa opiskelijoista myös tupakoi runsaasti, millä on suun terveyttä heikentävä vaikutus. Nuorten terveystapatutkimuksen (2015) tulosten mukaan suomalaiset nuoret tupakoivat, käyttävät alkoholia ja juovat itsensä humalaan entistä harvemmin. Huolestuttavaa kuitenkin on, että nuuskaaminen ja sähkösavukkeiden kokeilut ovat lisääntyneet, ja pojilla savukkeiden ja nuuskan yhteiskäyttö on nykyään yleisin tapa käyttää tupakkaa. Suun terveydenhuolto kohdistuu opiskelijoiden kohdalla vastuun ottamiseen omasta suun terveydestä ja palvelujen käytöstä.

Koululaisten ja opiskelijoiden suun terveyden edistämiseksi yhteistyön lisääminen entisestään suun terveydenhuollon ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilökunnan välillä on perusteltua. Suun terveydenhuollon ammattilaiset ovat päivittäneet terveydenhoitajien osaamista viime vuosien aikana, sillä jatkuva kouluttautuminen on tärkeää, jotta koululaisten ja opiskelijoiden suun terveyttä voidaan edistää asianmukaisilla tiedoilla. Yhteistyö eri ammattiryhmien välillä helpottaa terveyden edistämistyötä ja luo yhtenäiset tavat käytännön työhön.

1.8.2018 lähtien koululaisille tulee kaikille peruskoulun aikana 5 tarkastuskäyntiä + tarvittavat lisäkäynnit riskien mukaan. Tarkastukset jakautuvat eri ammattiryhmien välille. Osalle ikäryhmistä tarkastuksen tekee itsenäiseen työskentelyyn koulutettu hammashoitaja, osalle suuhygienisti ja osalle hammaslääkäri. Tarvittaessa asiakas ohjataan jatkohoitoon eri ammattiryhmälle.

Lisäksi kouluilla järjestetään suun terveydenhuollon ammattilaisten toimesta opetustuokioita suun terveyden ylläpitämisestä. Alle kouluikäiset ja kouluikäiset kutsutaan hammashoitoon. Kaikki hoitoajat lähetetään suoraan kotiin, eikä näin ollen sivukoululaisille järjestetä kyydityksiä hammashoitolaan, vaan jokaisen perheen tulee huolehtia itse kyydityksistä. 1. luokan tarkastuksessa on hyvä olla huoltaja mukana.

Ikäluokat kutsutaan kokonaisuutena jatkossa seuraavasti tarkastuksiin:

- 1. Ik. HML + RC riskipotilaille (useita alkavia/huono suuhygienia/parenta)
- 3. Ik. SHG
- 5. Ik. SHG
- 7. Ik. HH
- 8. Ik. HML

Vanhemmille ja opiskelijoille on hammashuollossa tehty tiedote (liite 6 ja liite 7). Tiedotetta jaetaan sekä koulujen että koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kautta.

Suun terveydenhuollon arkipäivystys Kuusiolinna Terveys Oy:ssä:

Ajanvaraus ma-pe klo 8-15. Kiireellisissä tapauksissa suositellaan soittamaan klo Hoidon tarpeen kiireellisyys arvioidaan puhelimesta ja päivystävä hammashoitola ilmoitetaan ajanvarauksen yhteydessä.

Alavuden hammashoitola

Salmentie 10, 63300 Alavus

Ajanvaraus
Puh. [06 2525 7982](tel:0625257982)

Kuortaneen hammashoitola

Keskustie 55
63100 Kuortane

Ajanvaraus
Puh. [06 2525 7982](tel:0625257982)

Töysän hammashoitola

Seniorite 4, 63600 Töysä

Ajanvaraus
Puh. [06 2525 7982](tel:0625257982)

Ähtärin hammashoitola

Sairaalantie 4, 63700 Ähtäri

Käyntiosoite Koulutie 14

Ajanvaraus
Puh. [06 2525 7271](tel:0625257271)

Soinin hammashoitola

Ähtärintie 6, 63800 Soini

Ajanvaraus
Puh. [06 2525 7271](tel:0625257271)

Suun terveydenhuollon virka-ajan ulkopuolinen päivystys vuonna 2018

Y- talon hammaslääkäripäivystys toimii virka-ajan ulkopuolella osoitteessa Koskenalantie 18, Seinäjoki

Etelä-Pohjanmaan alueen terveystakeskukset:

Arki-iltaisoin ma-to klo 16-21, pe ja aattopäivinä klo 15-21

- Yhteydenotot oman terveystakeskuksen ensiapupäivystykseen, jossa sairaanhoitaja arvioi hoidon tarpeen ja kiireellisyyden ja antaa tarvittaessa potilaalle hammaslääkäripäivystyksen puhelinnumeron.

Viikonloppuisin ja arkipyhinä klo 8-12

- Yhteydenotot hammaslääkäripäivystykseen p. [06 425 5428](tel:064255428)

Viikonloppuisin ja arkipyhinä klo 12-21

- Yhteydenotot oman terveystakeskuksen ensiapupäivystykseen, jossa sairaanhoitaja arvioi hoidon tarpeen ja kiireellisyyden ja antaa tarvittaessa potilaalle hammaslääkäripäivystyksen puhelinnumeron.

Yöaikaan klo 21-08

- Yhteydenotot keskussairaalan päivystykseen p.116117. Sairanhoitaja arvioi hoidon tarpeen ja kiireellisyyden. TAYSin suukirurgiin otetaan yhteyttä tarvittaessa.

13. FYSIOTERAPIA KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLLOSSA

Asetuksessa ei erityisesti käsitellä fysioterapian osuutta lasten ja nuorten terveydenhoidossa, mutta se on keskeinen tuki lapsen kehityksessä. Fysioterapeutilta saadaan paljon tukea kouluterveydenhuoltoon ryhtiin ja fysioterapiaan liittyvissä asioissa. Yhdessä fysioterapeuttien kanssa pyritään löytämään ajoissa pahat ryhtiongelmat ja lähettämään oppilas tarvittaessa jatkotutkimuksiin- ja hoitoon. Lievemmissä ryhtiongelmassa annetaan ohjausta ja neuvontaa oppilaille ja vanhemmille ongelman poistamiseksi tai lievittämiseksi. Fysioterapia on työtä, jonka keskeisenä tavoitteena on ylläpitää ja parantaa ihmisten toimintakykyä ja liikkumista.

Fysioterapeutin tekemän ryhtivalistuksen ja -tarkastusten tavoitteena on antaa oppilaille tietoa hyvästä ryhdistä ja siihen vaikuttavista tekijöistä sekä omista vaikuttamismahdollisuuksista hyvän ryhdin muodostamiseen. Tarvittaessa fysioterapeutit antavat ohjeita vanhemmille joko yksilöllisesti tai ryhmissä esim. vanhempainilloissa.

Ryhtiluennot- ja tarkastukset sovitaan yhdessä opettajien ja terveydenhoitajien kanssa. Erityisosaamista tarvitaan myös koulun ergonomisten työolojen tarkastamisessa.

Fysioterapeutit antavat myös opettajille vinkkejä esim. jumppatuntien sisällön suunnittelussa. Fysioterapeutit tekevät säännöllisesti monipuolisen ryhtitarkastuksen kaikille perusopetuksen 4 lk: n ja 6 lk: n oppilaille, joten ohjeistuksissa voidaan sen tiedon perusteella antaa hyvinkin täsmäneuvoja opettajille. Esimerkiksi jos jossain koulussa on poikkeuksellisen paljon lihaskireyttä, jumppatunneille tarvitaan silloin lisää venyttelyitä. Yläluokilla kouluterveydenhuolto ohjaa oppilaita fysioterapiaan tarpeen mukaan. Fysioterapeutit ottavat ryhtitarkastuksissa todetut vakavammat ryhtiongelmat säännölliseen yksilölliseen seurantaan ja lievempiä ryhtiongelmia seurataan terveydenhoitajan tarkastuksissa.

Ryhtitarkastuksia yms. ei opiskeluterveydenhuollossa tehdä fysioterapeutin toimesta, joten opiskelijat ohjautuvat ongelmatilanteissa opiskeluterveydenhuollon kautta fysioterapeuteille tai opiskelijat ottavat itse yhteyttä.

14. KOULU- JA OPISKELUYHTEISÖN TYÖOLOSUHTEIDEN SELVITTÄMINEN

Kouluterveydenhuollon laatusuosituksen (STM 2004b) mukaan tavoitteena on terveellinen, turvallinen, esteetön ja esteettisesti viihtyisä oppimisympäristö, jossa on huomioitu fyysisten työolojen, kuten sisäilman laadun, valon määrän(500 luxia, liikuntasaleissa 300 luxia), lämmön(21-25 celsiusta), melun(tekniset laitteet luokassa alle 35 dB), sisä- ja ulkotilojen tapaturmavaarat(ensiapu), kalusteiden, sosiaalitilojen, säilytystilojen ja koulun siivouksen asianmukainen taso. Tärkeää on myös se, että oppilailla ja opiskelijoilla on mahdollisuus terveelliseen kouluateriaan ja terveellisiin välipaloihin koulupäivän aikana ja mahdollisuus käyttää vettä koulupäivän aikana. Makeis- ja virvoitusautomaatteja ei suositella kouluihin eikä oppilaitoksiin.

Asetuksen mukaan oppilaan ja opiskelijan terveydenedistämiseksi on koulu yhteisön ja oppimisympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkistettava joka 3.vuosi. Lähtökohtana on tieto ympäristön ja yhteisön keskeisestä vaikutuksesta oppilaan ja opiskelijan terveyteen. Hyvät työ- ja oppimisympäristöt luovat hyvät edellytykset koko yhteisön hyvinvointiin.

Tarkastus on tehtävä yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden tai opiskelijoiden, koulu- ja oppimisympäristön, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken(esim. fysioterapia). Rehtorilla on keskeinen vastuu koko koulu yhteisöstä, koulusta ja sen edellytysten järjestämisestä. Myös vanhempainyhdistyksestä on hyvä olla edustaja mukana tarkastuksessa.

Asetuksessa veloitetaan, että tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista on seurattava vuosittain. Seuranta tehdään yhteistyössä tarkastukseen osallistuneiden tahojen kanssa. Koulu yhteisön ja oppimisympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden edistämiseksi tehtäviä tarkastuksia seurataan valtakunnallisesti vuodesta 2012 lähtien AvoHoidon hoitoilmoitusjärjestelmän avulla

Lisäksi on tarpeen hyödyntää kouluterveyskyselyn tuottamaa koulukohtaista tietoa. Myös tämän vuoksi on ensiarvoisen tärkeää, että alueemme koulut osallistuvat joka toinen vuosi järjestettävään valtakunnalliseen kyselyyn ja hankkivat myös nämä koulukohtaiset tulokset.

Työoloselvitykseen kuuluu keskeisenä koulu yhteisön psykososiaalisen terveyden edistäminen. Oppilaitoksen sisäinen ilmapiiri, kiusaaminen, oppilaiden ja opettajien väliset suhteet vaikuttavat merkittävästi hyvinvointiin fyysisten asioiden lisäksi. Oppimisen ja opetuksen olosuhteisiin vaikuttavat koulun johtaminen ja vuorovaikutus, yhteistyö, säännöt, arvot, periaatteet, välineet ja materiaalit.

Kouluterveydenhuolto osallistuu myös suunnitteluun, missä edistetään koulujen turvallisuutta ja kriisitilanteisiin varautumista. Koulussa annettavan kriisityön tukena on alueellamme toiminnassa kriisityönryhmä, joka koostuu koulutetuista kriisityönammattilaisista. Yhteys tähän työryhmään on mahdollista saada alueemme terveysasemien kautta.

Kouluterveydenhuollon oppaan (2002) mukaan seuraavat seikat on siis otettava huomioon tarkastusta tehtäessä:

- rakenteet, opetustilat(esim. Luokkien pinta-ala suhteessa oppilasmäärään, kalusteet, työluokat: atk, tekninen, tekstiilityö, kotitalous, kuvaamataito, kemianluokka, koneiden ja laitteiden kunto), sosiaalilat(pukuhuoneet,

peseytymistilat, WC, vaatteiden ja tavaroiden säilytys), oppilashuollontilat, ruokailutilat, koulukeittiö(keittiötyyppi, ruuan jakelu, säilytystilat, puhtaus, valaistus, ruuan laatu) elintarvikehuoneistona

- kouluruokailu
- koulualueen sijainti ja turvallisuus
- ensiapuvalmius ja tapaturmien ehkäisy(ensiapu kaappien sijainti ja sisältö, ensiapukoulutus)
- siivous(siivouksen teettäjä, vastuuhlö, siivousvälineet, siivouksentaso)
- vesi- ja jätehuolto
- koulutyön järjestelyt (mm. pitkäaikaissairaiden ja vammaisten erityistarpeet, koulumatkojen turvallisuus, kotitehtävien määrä, ruokailun ajoittuminen koulupäivään jne.)
- vuorovaikutussuhteet ja psyykinen kuormittuminen
- yhteenvedon tekeminen ja toimenpide ehdotukset sekä seurannasta päättäminen.

Kuusiolinnassa Terveystarkastus Oy:n alueen koulujen terveydellisten olojen tarkastukset on suoritettu ohjeiden mukaisesti 3vuoden välein yhteistyössä terveystarkastajan ja koulujen kanssa.

15. KIRJALLISUUTTA JA WWW.SIVUJA

Ammattikorkeakoulujen oph:n terveystarkastus käytännöt, työtavat ja ympäristö. Raportti 19/2011. THL

Hampaan reikiintyminen eli karies hallintaan.8/2009 Duodecim

Kansallinen terveystarkastuksen kaventamisen toimintaohjelma 2008-2011, STM julkaisu 2008:16

Kouluterveydenhuolto 2002. Opas kouluterveydenhuollolle, peruskouluille ja kunnille. Stakes oppaita 51

Lastenneuvola lapsiperheiden tukena. STM julkaisu 2004:14

Lastensuojelun suunnitelma. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistämässä. (Alavus, Kuortane, Töysä, Ähtäri) 2009-2012. Parempaa perheelle hanke 2007-2009.

Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisevä suun terveydenhuolto. Asetuksen (380/2009) perustelut ja soveltamisohjeet. STM julkaisu 2009:20

Oppilaan hyvinvointi ja oppilashuolto. OPM työryhmän muistio 2002:13.

Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1.8.2014

Oppilas ja opiskeluhuoltotyöryhmä. Toimenpide-ehdotukset. STM selvityksiä 2009:34

Opiskeluterveydenhuollon kustannukset ja järjestämistapaehdotukset. STM, selvityksiä 2009:49

Opiskeluterveydenhuollon opas. STM. Julkaisu 2006:12

Terho yms Kouluterveydenhuollon tukimateriaali, Stakes oppaita 16

Toimintamalli diabetesta sairastavan lapsen koulupäivän aikaisesta hoidosta. STM, selvityksiä 2010:9

Tossavainen ym.2002. Kouluterveydenhuollon hyvä käytäntö. Kouluterveydenhuollon seurantajärjestelmän arviointitutkimus

Ähtäriläisen lapsen koulupolku. Oppilashuolto ja erityistä tukea tarvitsevien opetus. Ähtärin kaupunki. 2004

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (380/2009)

Valviran (Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto) ohje opiskeluterveydenhuollon valvonnasta v.2014 ja 2015, annettu 9.3.2015.

www.hyvakaytanto.fi

www.mll.fi,

www.stm

Liite 1 Mielialakysely BDI-13 (nuorten)

Oheinen mielialaoireita käsittelevä kyselylomake on tarkoitettu työvälineeksi nuoren depressio-oireiden seulontaan esim. vastaanottotilanteen yhteydessä. Kysymykset 1-13 käsittelevät varsinaisia mielialaoireita ja vain näiden kysymysten vastaukset huomioidaan pisteytyksessä. Kysymys 14 koskee ahdistuneisuutta. Nuori täyttää itse lomakkeen rengastamalla yhden vaihtoehdon kustakin kysymyksestä. Jokaisessa kysymyksessä ensimmäinen vaihtoehto kuvaa positiivista tunnetilaa tai ajatusta. Toinen vaihtoehto on neutraalimpi, mutta ei vielä kuvaa masennustilaan liittyviä mielialan piirteitä. Seuraavat väittämät käsittelevät depressio-oireita, joiden voimakkuus ja syvyys lisääntyvät siten, että vaihtoehto 3 kuvaa lievempää oiretta kuin vaihtoehto 5.

Vastaukset voidaan pisteyttää seuraavasti: 1-2 =0 p, 3 =1 p, 4 =2 p, 5 =3 p. Enimmäispistemäärä kysymyksistä 1-13 on 39. Yhteenlasketut pisteet voidaan jakaa kuvaamaan masennusoireiden syvyyttä: 0-4 pistettä = ei depressio-oireita, 5-7 pistettä=lieviä masennusoireita, 8-15 pistettä=kohtalainen masennus, yli 16 pistettä=vakava masennus. Pisteet ovat viitteellisiä, eikä niiden perusteella voi tehdä masennustilan diagnoosia, mutta niitä voi käyttää apuna seulonnassa ja alustavassa arvioinnissa.

Lomaketta voi hyödyntää myös seurannassa ja sen avulla havainnollistaa nuorelle esim. oireiden lievittymistä tai uusiutumista. Joidenkin nuorten kanssa voi olla helpompaa aloittaa keskustelua lomakkeen pohjalta käymällä kysymysten avulla läpi mielialaan liittyviä asioita.

Mielialakysely BDI-13

1. Minkälainen on mielialasi?

- 1 mielialani on melko valoisa ja hyvä
- 2 en ole alakuloinen tai surullinen
- 3 tunnen itseni alakuloiseksi ja surulliseksi
- 4 olen alakuloinen jatkuvasti, enkä pääse siitä
- 5 olen niin masentunut ja alavireinen, etten enää kestä

2. Miten suhtaudut tulevaisuuteen?

- 1 suhtaudun tulevaisuuteen toiveikkaasti
- 2 en suhtaudu tulevaisuuteen toivottomasti
- 3 tulevaisuus tuntuu minusta melko masentavalta
- 4 minusta tuntuu, ettei minulla ole tulevaisuudelta mitään odotettavaa
- 5 tulevaisuus tuntuu minusta toivottomalta, enkä jaksa uskoa, että asiat muuttuisivat parempaan päin

3. Miten katsot elämäsi sujuneen?

- 1 olen elämässäni onnistunut huomattavan usein
- 2 en tunne epäonnistuneeni elämässä
- 3 minusta tuntuu, että olen epäonnistunut pyrkimyksissäni tavallista useammin
- 4 elämäni on tähän saakka ollut vain sarja epäonnistumisia
- 5 tunnen epäonnistuneeni täydellisesti ihmisenä

4. Miten tyytyväiseksi tai tyytymättömäksi tunnet itsesi?

- 1 olen varsin tyytyväinen elämään
- 2 en ole erityisen tyytyväinen

- 3 en nauti asioista samalla tavoin kuin ennen
- 4 minusta tuntuu, etten saa enää tyydytystä juuri mistään
- 5 olen täysin tyytymätön kaikkeen

5. Minkälaisena pidät itseäsi?

- 1 tunnen itseni melko hyväksi
- 2 en tunne itseäni huonoksi ja arvottomaksi
- 3 tunnen itseni huonoksi ja arvottomaksi melko usein
- 4 nykyään tunnen itseni arvottomaksi melkein aina
- 5 olen kerta kaikkiaan huono ja arvoton

6. Onko sinulla pettymyksen tunteita?

- 1 olen tyytyväinen itseeni ja suorituksiini
- 2 en ole pettynyt itseni suhteen
- 3 olen pettynyt itseni suhteen
- 4 minua inhottaa itseni
- 5 vihaan itseäni

7. Onko sinulla itsesi vahingoittamiseen liittyviä ajatuksia?

- 1 minulla ei ole koskaan ollut itsemurha-ajatuksia
- 2 en ajattele, enkä halua vahingoittaa itseäni
- 3 minusta tuntuu, että olisi parempi, jos olisin kuollut
- 4 minulla on tarkat suunnitelmat itsemurhasta
- 5 tekisin itsemurhan, jos siihen olisi mahdollisuus

8. Miten suhtaudut vieraiden ihmisten tapaamiseen?

- 1 pidän ihmisten tapaamisesta ja juttelemisestä
- 2 en ole menettänyt kiinnostusta muihin ihmisiin
- 3 toiset ihmiset eivät enää kiinnosta minua niin paljon kuin ennen
- 4 olen melkein menettänyt mielenkiintoni sekä tunteeni toisia ihmisiä kohtaan
- 5 olen menettänyt mielenkiintoni muihin ihmisiin, enkä välitä heistä lainkaan

9. Miten koet päätösten tekemisen?

- 1 erilaisten päätösten tekeminen on minulle helppoa
- 2 pystyn tekemään päätöksiä samoin kuin ennenkin
- 3 varmuuteni on vähentynyt ja yritän lykätä päätöksen tekoa
- 4 minulla on suuria vaikeuksia päätösten teossa
- 5 en pysty enää lainkaan tekemään ratkaisuja ja päätöksiä

10. Minkälaisena pidät olemustasi ja ulkonäköäsi?

- 1 olen melko tyytyväinen ulkonäkööni ja olemukseeni
- 2 ulkonäössäni ei ole minua haittaavia piirteitä
- 3 olen huolissani siitä, että näytän epämiellyttävältä
- 4 minusta tuntuu, että näytän rumalta
- 5 olen varma, että näytän rumalta ja vastenmieliseltä

11. Minkälaista nukkumisesi on?

- 1 minulla ei ole nukkumisessa minkäänlaisia vaikeuksia
- 2 nukun yhtä hyvin kuin ennenkin
- 3 herätessäni aamuisin olen paljon väsyneempi kuin ennen
- 4 minua haittaa unettomuus
- 5 kärsin unettomuudesta, nukahtamisvaikeuksista tai liian aikaisesta kesken unien heräämisestä

12. Tunnetko väsymystä ja uupumusta?

- 1 väsyminen on minulle lähes täysin vierasta
- 2 en väsy helpommin kuin tavallisestikaan
- 3 väsyn helpommin kuin ennen
- 4 vähäinenkin työ väsyttää ja uuvuttaa minua
- 5 olen liian väsynyt tehdäkseni mitään

13. Minkälainen ruokahalusi on?

- 1 ruokahalussani ei ole mitään hankaluuksia
- 2 ruokahaluni on ennallaan
- 3 ruokahaluni on huonompi kuin ennen
- 4 ruokahaluni on nyt paljon huonompi kuin ennen
- 5 minulla ei ole enää lainkaan ruokahalua

14. Oletko ahdistunut ja jännittynyt?

- 1 pidän itseäni melko hyvähermoisena enkä ahdistu kovinkaan helposti
- 2 en tunne itseäni ahdistuneeksi tai "huonohermoiseksi"
- 3 ahdistun ja jännityn melko helposti
- 4 tulen erityisen helposti tuskaiseksi, ahdistuneeksi tai jännittyneeksi
- 5 tunnen itseni jatkuvasti ahdistuneeksi ja tuskaiseksi kuin hermoni olisivat "loppuun kuluneet"

Liite 2

Depressioseula (DEPS)

Depressio eli masennus on yleinen psyykinen häiriö, jonka hoitoon on käytettävissä tehokkaita menetelmiä. Depressioseula DEPS on alun perin kehitetty yleislääkärien käyttöön helpottamaan depression toteamista.

Tutkimuksen mukaan (ks. lähde) depressioseulassa vähintään 12 pistettä saaneista lähes puolella (47.3%) todettiin depressio. Yleisesti ottaen depression todennäköisyys kasvoi pistemäärän kasvaessa.

Testiä tulkittaessa tulee huomioida, että tulos on aina yksilön kohdalla vain suuntaa antava ja pistemäärä voi vaihdella merkittävästi eri päivien välillä. Mikään depressioseulassa saatu pistemäärä ei välttämättä merkitse yksilön kohdalla, että hän kärsisi depressiosta. Diagnoosin tekemiseen tarvitaan aina lääkärin tutkimus. Diagnoosia ei voi tehdä pelkästään depressioseulan antaman tuloksen perusteella.

Jos arvelet, että sinulla on depressio, sinun kannattaa kääntyä oman lääkärisi puoleen.

Viimeksi kuluneen kuukauden aikana	Ei lainkaan	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon	
Kärsin unettomuudesta	0	1	2	3	
Tunsin itseni surumieliseksi	0	1	2	3	
Minusta tuntui, että kaikki vaati ponnistusta	0	1	2	3	
Tunsin itseni tarmottomaksi	0	1	2	3	
Tunsin itseni yksinäiseksi	0	1	2	3	
Tulevaisuus tuntui toivottomalta	0	1	2	3	
En nauttinut elämästäni	0	1	2	3	
Tunsin itseni arvottomaksi	0	1	2	3	
Tunsin, että kaikki ilo on hävinnyt elämästä	0	1	2	3	
Minusta tuntui, ettei alakuloisuuteni hellittänyt edes perheeni tai ystäväni avulla.	0	1	2	3	

Liite 3

NUORTEN PÄIHDEMITTARI (ADSUME)

Nimi: _____
Syntymäaika _____

Tämän koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kyselyn tavoitteena on arvioida mahdollista päihteiden käyttöäsi. Terveystarkastaja keskustelee luottamuksellisesti päihdemittarin tuloksesta kanssasi terveystarkastuksen yhteydessä.

Merkitse vaihtoehdot, jotka kuvaavat sinun päihteiden käyttöäsi viimeisen vuoden aikana.

1. Tupakoitko tai käytätkö nuuskaa?
 0. En
 1. Tupakoin (käytän nuuskaa) satunnaisesti
 2. Tupakoin (käytän nuuskaa) päivittäinMinkä ikäisenä aloitit tupakoinnin? _____
2. Oletko kokeillut tai käyttänyt päihteitä viimeisen vuoden aikana?
 0. En
 1. Alkoholia (ei huomioida maistamista esim. lusikallisen verran)
 4. Lääkkeitä, että saisin "pään sekaisin"
 4. Liuotinaineita (imppaaminen)
 4. Huumausaineita, mitä _____
 4. Jotain muita päihteitä, mitä _____
 5. Alkoholia ja edellä mainittuja aineita samaan aikaan (sekakäyttö)Minkä ikäisenä kokeilit ensikerran? _____
Jos vastasit edelliseen kysymykseen "En", voit siirtyä kysymykseen 14.

3. Kuinka usein olet kokeillut tai käyttänyt muita päihteitä kuin tupakkaa viimeisen vuoden aikana?
 1. 1-3 kertaa
 2. 4-6 kertaa
 3. Noin kerran kuukaudessa
 4. Pari kertaa kuukaudessa
 5. Kerran viikossa tai useamminMilloin käytit viimeksi ja mitä _____
4. Kuinka monta annosta alkoholia juot yleensä niinä päivinä, jolloin käytät alkoholia? (Annosten laskeminen, katso seuraava taulukko)
 0. En käytä alkoholia
 1. 1-2 annosta
 2. 3-4 annosta
 3. 5-6 annosta
 4. 7 annosta tai enemmän, montako _____

Alkoholiannoksella tarkoitetaan:

pullo (0,33 l) keskiolutta tai siideriä tai reilu puoli lasia (12 cl) mietoa viiniä tai vajaa puoli lasia (8 cl) väkevää viiniä tai vajaa neljännes lasia (4 cl) viinaa

Esimerkkejä:

0,5 l siideriä tai keskiolutta on 1,5 annosta
0,3 l pullo A-olutta on 1,5 annosta
3/4 litran pullo mietoa viiniä on 6 annosta
0,5 l pullo viinaa on 13 annosta
1 "six-pack" keskiolutta (0,33 l x 6) 6 annosta

5. Oletko myöhästynyt, lähtenyt kesken päivän tai jäänyt pois koulusta päihteiden käyttösi takia?

0. En koskaan 1. Kerran

3. 2-3 kertaa 4. 4 kertaa tai useammin

6. Oletko toiminut päihtyneenä seuraavilla tavoilla viimeisen vuoden aikana? (Yksi tai useampi rengastus)

.
Olen satuttanut itseäni.

.
Olen satuttanut toista.

.
Olen ollut autossa, jota on ajanut päihtynyt.

.
Olen ajanut itse päihtyneenä ajoneuvoa.

.
Olen rikkonut omaisuutta tai varastanut.

.
Olen ollut seksisuhteessa, jota olen katunut jälkepäin.

.
En ole joutunut mihinkään vaikeuksiin.

Jos et ole joutunut vaikeuksiin, voit siirtyä kysymykseen 8.

7. Kuinka usein olet toiminut edellä mainitulla tavalla?

1. Kerran 2. Kahdesti 4. Useammin

8. Kuinka usein päihtymisen jälkeen olet unohtanut, mitä teit tai mitä tapahtui? ("Menikö muisti?")

0. En kertaakaan 1. Kerran 3. Useammin

9. Oletko "sammunut"?

0. En kertaakaan 1. Kerran 4. Useammin

10. Miksi käytät päihteitä?

.
Seuran vuoksi kavereiden kanssa

.
Hauskanpitoon

.
Rentoutumiseen

.
Helpottaakseni pahaa oloa

.
Humalan vuoksi tai saadakseni "pääni sekaisin"

.
Jonkin muun syyn takia, minkä _____

11. Millaiseksi arvioit oman päihteiden käyttösi?

12. Onko joku läheisesi tai ystäväsi ollut huolissaan päihteiden käytöstäsi tai ehdottanut, että vähentäisit sitä?

.
Ei

.
Keskusteltu kerran

.
Keskusteltu useita kertoja

13. Tietävätkö vanhempasi, että käytät päihteitä?

.
Kyllä

.
Kyllä, mutta eivät tiedä kuinka paljon käytän.

.
Eivät

14. Kuuluuko lähiystäväpiiriisi joku, joka on kokeillut huumausaineita?

.
Ei .

Yksi henkilö

.
2-5 henkilöä .

Useampi kuin 5 henkilöä

15. Miten vaikeaksi tai helpoksi arvioit nuorten mahdollisuudet hankkia huumausaineita paikkakunnallasi?

.

Vaikeaksi .

En osaa sanoa .

Helpoksi

16. Mitä olet keskustellut vanhempiesi kanssa nuorten päihteiden käytöstä?

17. Mitä mieltä yleensä olet ikäistesi nuorten päihteiden käytöstä?

(Pirskanen 2007, 2011)

Alkoholinkäytön riskit (AUDIT)

Käytätkö alkoholia kohtuullisesti, sopivasti vai liikaa? Onko alkoholin käytöstä sinulle enemmän iloa vai haittaa? Oletko joskus halunnut vähentää juomistasi? Voit itse testata ja arvioida omaa juomistasi.

Päihdelinkin testien tuloksia saatetaan käyttää myös riippuvuuksia koskevien tutkimusten tutkimusaineistona. Julkaisemme testien tuloksia ja vastaajien taustatietoja vain tilastollisessa muodossa.

Klikkaa kussakin kysymyksessä omaa tilannettasi lähinnä vastaava vaihtoehto.

Paljonko juot?

1. Kuinka usein juot olutta, viiniä tai muita alkoholijuomia? Koeta ottaa mukaan myös ne kerrat, jolloin nautit vain pieniä määriä, esim. pullon keskiolutta tai tilkan viiniä.

- ei koskaan
- noin kerran kuussa tai harvemmin
- 2-4 kertaa kuussa
- 2-3 kertaa viikossa
- 4 kertaa viikossa tai useammin

2. Kuinka monta annosta alkoholia yleensä olet ottanut niinä päivinä, jolloin käytit alkoholia?

- 1-2 annosta
- 3-4 annosta
- 5-6 annosta
- 7-9 annosta
- 10 tai enemmän

3. Kuinka usein olet juonut kerralla kuusi tai useampia annoksia?

- en koskaan
- harvemmin kuin kerran kuussa
- kerran kuussa
- kerran viikossa
- päivittäin tai lähes päivittäin

Menikö pitkäksi?

4. Kuinka usein viime vuoden aikana sinulle kävi niin, että et pystynyt lopettamaan alkoholinkäyttöä, kun aloit ottaa?

- ei koskaan
- harvemmin kuin kerran kuussa

- kerran kuussa
- kerran viikossa
- päivittäin tai lähes päivittäin

Jäikö jotain tekemättä?

5. Kuinka usein viime vuoden aikana et ole juomisesi vuoksi saanut tehtyä jotain, mikä tavallisesti kuuluu tehtäviisi?

- en koskaan
- harvemmin kuin kerran kuussa
- kerran kuussa
- kerran viikossa
- päivittäin tai lähes päivittäin

Ryypyllä käyntiin?

6. Kuinka usein viime vuoden aikana runsaan juomisen jälkeen tarvitsit aamulla olutta tai muuta alkoholia päästäksesi paremmin liikkeelle?

- en koskaan
- harvemmin kuin kerran kuussa
- kerran kuussa
- kerran viikossa
- päivittäin tai lähes päivittäin

Morkkis?

7. Kuinka usein viime vuoden aikana tunsit syyllisyyttä tai katumusta juomisen jälkeen?

- en koskaan
- harvemmin kuin kerran kuussa
- kerran kuussa
- kerran viikossa
- päivittäin tai lähes päivittäin

Menikö muisti?

8. Kuinka usein viime vuoden aikana sinulle kävi niin, että et juomisen vuoksi pystynyt muistamaan edellisen illan tapahtumia?

- en koskaan
- harvemmin kuin kerran kuussa
- kerran kuussa
- kerran viikossa
- päivittäin tai lähes päivittäin

Kolhitko itseäsi tai muita?

9. Oletko itse tai onko joku muu satuttanut tai loukannut itseään sinun alkoholinkäyttösi seurauksena?

- ei
- on, mutta ei viimeisen vuoden aikana
- kyllä, viimeisen vuoden aikana

Tuliko sanomista?

10. Onko joku läheisesi tai ystäväsi, lääkäri tai joku muu ollut huolissaan alkoholinkäytöstäsi tai ehdottanut että vähentäisit juomista?

- ei koskaan
- on, mutta ei viimeisen vuoden aikana
- kyllä, viimeisen vuoden aikana

11. Vastajaajan sukupuoli

- Mies
- Nainen

12. Ikä

- 15 tai alle
- 16 - 17
- 18 - 24
- 25 - 30
- 31 - 40
- 41 - 50
- 51 - 64
- 65 tai enemmän

13. Ketä testaa

- itseään
- puolisoaan
- lastaan
- muuta lähiomaistaan
- asiakastaan

Lähde: Maailman terveysjärjestö WHO (AUDIT-testi).

OPISKELUTERVEYDENHUOLLON TIEDOTE

Alavus
Kuortane
Ähtäri

Opiskeluterveydenhuollon palvelut

Kuusiolinna Terveys Oy järjestää opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien lukioden ja toisen asteen ammatillista koulutusta ja ammatillista aikuiskoulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille, jotka opiskelevat opintotukeen oikeuttavassa koulutuksessa.

Opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat opiskelijan käytettävissä riippumatta hänen asuinkunnastaan ja ne ovat käytettävissä myös työharjoittelun aikana. Opiskeluterveydenhuolto on maksutonta alle 18-vuotiaille. Sen jälkeen maksu määräytyy asiakasmaksulain mukaisesti osassa palveluja (mm. suunterveydenhuolto, lääkärin vastaanotto). Terveystarkastukset ovat maksuttomia kaikille. Palveluja käyttäessään opiskelijan tulee kertoa kuuluvansa opiskeluterveydenhuollon piiriin.

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyy

- opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen
- opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen
- terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen järjestäminen opiskelijoille mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto
- opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen

Terveystarkastukset

Opiskelijalle järjestetään ensimmäisenä opiskeluvuonna terveydenhoitajan tarkastus ja ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna lääkärintarkastus, jollei lääkärintarkastusta ole tehty opiskelijaksi hyväksymisen yhteydessä. Kutsuntaikäisille miehille tehdään asevelvollisen ennakkoterveystarkastus toisen opiskeluvuoden lääkärintarkastuksen yhteydessä. Lääkärintarkastus järjestetään myös ensimmäisenä vuonna opiskelijalle, joka on erityisopetuksessa tai jonka terveydentilan ja opiskelukyvyn selvittäminen on tarpeellinen opiskelualan tai tulevan ammatin vuoksi.

Terveystarkastuksen tavoitteena on saada kokonaiskäsitys opiskelijan terveydestä ja hyvinvoinnista sekä ohjata opiskelijaa tekemään terveyttä edistäviä valintoja. Huomiota kiinnitetään opiskelijan elämäntilanteeseen, opiskelumotivaatioon ja terveystarpeisiin. Opiskelijan terveydentilaa arvioidaan erityisesti opinnoista selviytymisen kannalta.

Terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotot

Alavuden opiskeluterveydenhuolto

Alavuden lukio

terveydenhoitaja p. 044-5501987, puhelut mieluiten ma-to 8-9
Terveydenhoitajan vastaanotto ilman ajanvarausta ma-pe klo 11.45-12.00.
Kiireetön ajanvaraus opiskelulääkärille terveydenhoitajalta.

Ammattiopisto Luovi, Alavuden yksikkö

terveydenhoitaja p. 040-5440274, puhelut mieluiten ma-pe klo 12-13
Terveydenhoitajan vastaanotto Luovilla tiistaisin ja keskiviikkoisin klo 8-16.
Muina aikoina sopimuksen mukaan. Kiireetön ajanvaraus opiskelulääkärille terveydenhoitajalta.

Järviseedun ammatti-instituutti JAMI/ Töysän toimipiste

terveydenhoitaja p. 040-8398383, puhelut mieluiten ma-pe klo 8-9
Terveydenhoitajan vastaanotto Töysän terveysasemalla sopimuksen mukaan.
Kiireetön ajanvaraus opiskelulääkärille terveydenhoitajalta.

Kuortaneen opiskeluterveydenhuolto

Kuortaneen lukio ja urheiluopisto

terveydenhoitaja p. 040-5475863, puhelut mieluiten ma-pe klo 8-9
Terveydenhoitajan vastaanotto lukiolla tiistaisin ja keskiviikkoisin klo 9-15.
Muina aikoina Kuortaneen terveysasemalla sopimuksen mukaan. Kiireetön ajanvaraus opiskelulääkärille terveydenhoitajalta.

Ähtärin opiskeluterveydenhuolto

Ähtärin lukio

terveydenhoitaja p. 040-5789730
Terveydenhoitajan vastaanotto Ähtärin pääterveysasemalla, Sairaalantie 4 (neuvolan ja Osviitan tiloissa).
Kiireetön ajanvaraus opiskelulääkärille terveydenhoitajalta.

Ähtäri Sedu/Koulutie ja Tuomanniementie

terveydenhoitaja p. 040-5789730
Terveydenhoitajan vastaanotto Ähtärin pääterveysasemalla, Sairaalantie 4 (neuvolan ja Osviitan tiloissa). Tuomarniemellä erikseen sovittuina aikoina.
Kiireetön ajanvaraus opiskelulääkärille terveydenhoitajalta.

Ensiapu ja kiireellinen hoito

Ensihoito 112

Kiireellinen ajanvarausvastaanotto sairaustapauksissa:

- avoinna 24h/vrk Alavuden pääterveysasema, Salmentie 10 63300 Alavus, p. 06-25257612. Pyydämme soittamaan ennen vastaanotolle tuloa kiireellisyyden arvioimiseksi.

Erityispalvelut Osviitta

Osviitan palveluissa ovat opiskelijan käytettävissä merkkarin (psykiatrian sairaanhoitaja), perheneuvonnan, psykologin ja päihdetyöntekijän palvelut. Osviitan palveluihin voi hakeutua erilaisissa mielenterveyttä kuormittavissa tilanteissa (mm. kriisit, masentuneisuus, ahdistuneisuus, jännitysoireet, riippuvuudet, ihmissuhdeongelmat) sekä koulunkäynnin tai oppimisen haasteisiin liittyvissä asioissa. Opiskelija voi saada selvittelyapua tilanteeseensa sekä keskustelutukea. Opiskelijaa voidaan tavata myös yhdessä perheen kanssa. Opiskelija voi varata ajan suoraan työntekijältä tai opiskeluterveydenhoitajan kautta. Palvelut ovat maksuttomia ja vastaanotolle ei tarvitse lähetettä (www.kuusiolinna.fi)

Äitiysneuvola ja ehkäisyneuvonta

Ehkäisyneuvolan palvelut ovat saatavissa ensisijaisesti omalta opiskeluterveydenhoitajalta tai myös tarvittaessa opiskelupaikkakunnan äitiys- ja perhesuunnitteluneuvolasta. Opiskelijat ovat oikeutettuja käyttämään myös äitiysneuvolan palveluja maksuttomasti.

Hammashuolto

Opiskelijalla on mahdollisuus hakeutua vähintään kerran opiskeluaikana suun terveystarkastukseen, jossa selvitetään suun terveysneuvonnan ja palvelujen tarve. Opiskelija varaa ajan itse hammashoitolasta. Ajanvaraus ma-pe klo 8-15, kiireellisissä tapauksissa yhteydenotto mielellään klo 8-11 p. (06) 2525 7982 (Alavus, Kuortane) tai p. (06) 2525 7271 (Ähtäri). Arki-iltaisoin ma-to klo 16-21, pe ja aattopäivinä 15-21 yhteydenotot terveyskeskuksen päivystykseen, jossa sairaanhoitaja arvioi hoidon tarpeen kiireellisyyden ja antaa tarvittaessa potilaalle hammaslääkäripäivystyksen puhelinumeron.

Hammaslääkäripäivystys viikonloppuisin ja arkipäivinä klo 8-12 p. (06) 425 5428 ja klo 12-21 yhteydenotot Kuusiolinna Terveyspäivystykseen, jossa sairaanhoitaja arvioi hoidon tarpeen ja kiireellisyyden ja antaa tarvittaessa potilaalle hammaslääkäripäivystyksen puhelinumeron. Yöpäivystys klo 21-08: yhteydenotot Seinäjoen keskussairaalan päivystykseen p. 116117. Sairanhoitaja arvioi hoidon tarpeen ja kiireellisyyden. TAYS:n suukirurgiin otetaan yhteyttä tarvittaessa.

TIEDOTE

1.8.2018

Tiedote vanhemmille, terveydenhoitajille ja opiskelijoille suun terveydenhuollon tarkastuskäytäntöjen muuttumisesta

Kuusiolinna Terveys Oy:n alueella (Ähtäri, Töysä, Soini, Alavus, Kuortane) on muutettu alle kouluikäisten, koululaisten ja opiskelijoiden suun terveystarkastuskäytäntöjä.

Alle kouluikäisistä vuosittain tarkastetaan 2-, 4- ja 6-vuotiaat sekä koululaisista 1.-, 3.-, 5.-, 7.- ja 8. -luokkalaiset. Nämä suun terveystarkastukset suorittaa hammashoitaja, suuhygienisti tai hammaslääkäri valtakunnallisten ohjeistusten mukaisesti. Tarkastusten lisäksi hoitokäyntejä voi tulla yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaisesti useammin. Lisäksi kouluilla järjestetään suun terveydenhuollon ammattilaisten toimesta opetustuokioita suun terveyden ylläpitämisestä. Alle kouluikäiset ja kouluikäiset kutsutaan hammashoitoon. Kaikki hoitoajat lähetetään suoraan kotiin, eikä näin ollen sivukoululaisille järjestetä kyydityksiä hammashoitolaan, vaan jokaisen perheen tulee huolehtia itse kyydityksistä. 1. luokan tarkastuksessa on hyvä olla huoltaja mukana.

Suun terveydenhuollon palvelut kuuluvat opiskeluterveydenhuoltoon. Opiskelijoilla on mahdollisuus suun terveystarkastukseen vähintään kerran opiskeluaikana. Alueemme oppilaitoksissa tiedotetaan mahdollisuudesta suun terveystarkastukseen aina lukuvuoden alussa ja tarkastus tehdään kaikille halukkaille. Opiskeluterveydenhoitajat tiedottavat tästä mahdollisuudesta opiskelijoille. Kahdeksannen luokan jälkeen oppilaat ja opiskelijat itse tai heidän huoltajansa (alle 18.v kohdalla) ovat vastuussa hoitoaikojen varaamisesta.

Kuusiolinna Terveys Oy

Alavuden, Kuortaneen ja Töysän hammashoitolat p. 06 2525 7982

Ähtärin ja Soinin hammashoitolat p. 06 2525 7271

UUDET JA JATKAVAT OPISKELIJAT

Suun terveydenhuollon palvelut kuuluvat opiskeluterveydenhuoltoon. Opiskelijoilla on mahdollisuus suun terveystarkastukseen vähintään kerran opiskeluaikana.

Hampaiden reikiintyminen ja kiinnityskudosten sairaudet ovat melko yleisiä opiskelijoilla. Tavallisia ovat myös viisaudenhampaiden puhkeamiseen liittyvät ongelmat. Huomioitavia asioita ovat myös stressin seurauksena syntyneet purentavaivat sekä syömishäiriöihin liittyvät hammasmuutokset, jotka voivat ilmetä ennen muita oireita. Suun puhdistuksen laiminlyönti, runsas ja usein toistuva makeiden juomien ja välipalojen sekä makeisten käyttö altistaa hampaiden reikiintymiselle. Lisäksi osa opiskelijoista myös tupakoi runsaasti, millä on suun terveyttä heikentävä vaikutus.

Muistathan säännöllisen kotihoidon

Hampaat harjataan kahdesti päivässä perushammastahnalla (fluoria 1450 ppm) vähintään 2 minuutin ajan. Hammasvälit puhdistetaan kerran päivässä hammaslangalla tai -lankaimella. Täyskysylitolituotteita tulee käyttää usein, etenkin ruokailujen jälkeen, koska ne katkaisevat happohyökkäyksen. Makeisia tulee syödä harvoin tai ainakin kohtuudella. Janojuomana paras on vesi. Mehut, virvoitus-, urheilu-, light- ja energiajuomat eivät kuulu päivittäiseen käyttöön, koska ne ovat haitallisia happamuutensa vuoksi. Muista säännölliset ruokailuajat. Hampaat kestävät vain 4–6 happohyökkäystä päivässä (aamupala, lounas, välipala, päivällinen ja iltapala). Tupakointi ja nuuskan käyttö ovat suurimpia suusairauksien riskitekijöitä, siksi niitä ei suositella käytettäväksi ollenkaan. Tupakka ja nuuska mm. värjäävät hampaat, tekevät hengityksen pahanhajuiseksi, aiheuttavat iensairauksia ja vaurioittavat suun limakalvoja.

HUOLEHDITHAN JATKOSSA ITSE SUUN TERVEYSTARKASTUSAJAN VARAAMISESTA!

Kuusiolinna Terveys Oy

Alavuden, Kuortaneen ja Töysän hammashoitolat p. 06 2525 7982

Ähtärin ja Soinin hammashoitolat p. 06 2525 7271